

**Akciju sabiedrības
Conexus Baltic Grid**
PUBLISKĀ daļa

Vidēja termiņa stratēģija

SAĪSINĀJUMU UN JĒDZIENU SKAIDROJUMS

Tabula 1 Vidēja termiņa stratēģijā 2019.-2023. gadam izmantotie saīsinājumi

Saīsinājums	Skaidrojums
AER	Atjaunīgie energoresursi
AS	Akciju sabiedrība
AST	AS "Augstsprieguma tīkls"
BCM	Miljards kubikmetri
Conexus	AS "Conexus Baltic Grid"
EK	Eiropas Komisija
ENTSO	Gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls
EM	Ekonomikas ministrija
EP	Eiropas Parlaments
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
Gāzes direktīva	Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu
Inčukalna PGK	Inčukalna pazemes gāzes krātuve
IS	Informācijas sistēma
IT	Informācijas tehnoloģijas
LG	AS "Latvijas Gāze"
MCM	Miljons kubikmetri
M ³	Kubikmetrs
Milj.	Miljons
MK	Ministru Kabinets
MR	Mājas regulators
MWh	Megavatstunda
PGS	Pārvades gāzesvadi
PSO	Pārvades sistēmas operators
RAB	Regulējamo aktīvu bāze
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
RGTKG	Reģionālā gāzes tirgus koordinācijas grupa
ROE	Pašu kapitāla atdeves rādītājs
SDG	Sašķīdinātā dabasgāze
SNG	Sašķīdinātās naftas gāze
SSO	Sadales sistēmas operators
t	Tonna
Tūkst.	Tūkstotis
TWh	teravatstunda, 1 teravatstunda ir 1 miljards kWh
TZA	Tirgus zonas atbildīgais

1. SATURA RĀDĪTĀJS

SAĪSINĀJUMU UN JĒDZIENU SKAIDROJUMS	2
1. Satura rādītājs	3
2. Stratēģijas kopsavilkums	4
2.1. Stratēģijas mērķis	4
2.2. Īss uzņēmuma un tā darbības apraksts.....	4
2.3. Nozares analīzes galvenie secinājumi	4
3. Informācija par CONEXUS un tā stratēģiskie mērķi.....	5
3.1. Īss uzņēmuma apraksts.....	5
3.2. Stratēģiskā plāna ietvars, Misija un vīzija	5
3.3. Skaitļi un fakti.....	7
3.4. Aizvadīto gadu nozīmīgākie notikumi.....	8
4. Dabasgāzes tirgus apskats	11
4.1. Enerģētikas tirgus nozīmīgums Eiropas Savienībai un reģionam.....	11
4.1.1. Dabasgāze kā nozīmīga enerģētikas tirgus sastāvdaļa	11
4.2. Reģionālais dabasgāzes tirgus.....	13
4.3. Latvijas dabasgāzes tirgus	17
4.3.1. Energoresursu patēriņš Latvijā	17
4.3.2. Latvijas dabasgāzes patēriņa prognoze	19
4.3.3. Dabasgāzes tirgus dalībnieki.....	20
4.4. Dabasgāzes uzglabāšanas segmenta loma Latvijā	21
4.5. Dabasgāzes pārvades segmenta loma Latvijā.....	23
4.5.1. Conexus piedāvātie produkti	24
4.6. Iekšējo un ārējo faktoru analīze.....	25
5. Conexus darbība.....	26
5.1. Akcionāri, padome, valde	26
5.1.1. Akcionāri	26
5.1.2. Padome.....	26
5.1.3. Valde.....	27
5.2. Tiesiskais regulējums	27
5.2.1. Eiropas Savienības līmenis	27
5.2.2. Nacionālais līmenis.....	28
5.2.3. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.....	28
5.3. Vēsturiskie darbības rādītāji	30
6. CONEXUS vidēja termiņa stratēģija.....	31
6.1. Conexus stratēģiskie mērķi	31
6.2. Stratēģiskās iniciatīvas	34
6.3. Finanšu un nefinanšu mērķi	35
6.4. Risku analīze	35

2. STRATĒGIJAS KOPSAVILKUMS

2.1. STRATĒGIJAS MĒRĶIS

Latvijas Republikas Saeima 2016. gada 11. februārī pieņēma Enerģētikas likuma grozījumus, paredzot gāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmu juridisko nodalīšanu no tirgotāja. Reorganizācijas rezultātā no AS “Latvijas Gāze” (turpmāk – LG) nodalot pārvades un uzglabāšanas darbības virzienus, 2016. gada 22. decembrī tika dibināts vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators AS “Conexus Baltic Grid” (turpmāk – Conexus vai uzņēmums).

Ievērojot Ministru Kabineta 2017. gada 5. decembra un 19. decembra lēmumu, Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operators AS “Augstsprieguma tīkls” (turpmāk – AST) iegādājās Conexus akcijas. AST kapitāldaļu turētāja ir Finanšu ministrija, kā rezultātā Conexus kapitāla daļas pieder Latvijas valstij.

Nemot vērā gaidāmās pārmaiņas reģionālajā dabasgāzes tirgū, nepieciešams aktualizēt kompānijas stratēģiskos virzienus un prioritātes, kā arī saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likumu, izstrādāt vidēja termiņa darbības stratēģiju 2019. - 2023. gadam.

Vidēja termiņa stratēģija 2019. – 2023. gadam ir plānošanas dokuments, kurā tiek izvirzīti stratēģiskie mērķi, noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums Conexus izvirzīto mērķu sasniegšanai.

2.2. ĪSS UZŅĒMUMA UN TĀ DARBĪBAS APRAKSTS

Conexus ir vienīgais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas operators Latvijā un sniedz iespēju reģistrētiem tirgotājiem izmantot Latvijas dabasgāzes pārvades sistēmu dabasgāzes tirdzniecībai ne tikai Latvijas teritorijā, bet arī tuvākajos reģionos. Kopumā Conexus pārvalda 1 188 km garu maģistrālo gāzesvadu sistēmu, pārklājot Latvijas reģionus un caur 40 gāzes regulēšanas stacijām pārvadot dabasgāzi uz vietējo gāzes sadales sistēmu. Uzņēmumam pieder arī starpvalstu gāzes mērīšanas stacija Kornetos.

2.3. NOZARES ANALĪZES GALVENIE SECINĀJUMI

2017. gadā Latvijas dabasgāzes patēriņš bija 13,1 TWh (ietverot dabasgāzi tehnoloģiskām vajadzībām) un pamatā tika patērēts elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā (56%)¹. Tiek prognozēts, ka dabasgāzes patēriņš Latvijā 2018. gadā samazināsies un būs aptuveni 12,6 TWh.

Dabasgāzes patēriņš 2017. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu, ir samazinājies par 18%.

Galvenie dabasgāzes patēriņa samazinājumu ietekmējošie faktori ir šādi:

- ◆ Valsts subsidētās investīcijas koksnes kurināmā izmantošanai un šķeldas cena attiecībā pret dabasgāzes cenu;
- ◆ Elektrības cena Nord Pool Baltijas zonā, kas ietekmē dabasgāzes izmantošanu elektrības ražošanā;
- ◆ Biomasas koģenerācijas staciju darbības uzsākšana lielākajās Latvijas pilsētās. Lielākais dabasgāzes patērētājs Latvijā ir AS “Latvenergo”, kas izmanto dabasgāzi siltuma ražošanā Rīgas TEC. Saražotā siltumenerģija tiek pārdota galvenajiem siltumenerģijas izplatītājam AS “Rīgas Siltums” (turpmāk - RS). Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju RS plāno izveidot divas jaunas biomasas koģenerācijas stacijas, kas samazinātu RS siltuma patēriņu un tātad arī “Latvenergo” gāzes patēriņu.

¹ Centrālās statistikas pārvaldes informācija

3. INFORMĀCIJA PAR CONEXUS UN TĀ STRATĒĢISKIE MĒRĶI

3.1. ĪSS UZŅĒMUMA APRAKSTS

Uzņēmums ir izveidots 2016. gada decembrī, pēc LG reorganizācijas. Conexus tika nodota dabasgāzes infrastruktūra: vienotā dabasgāzes pārvades sistēma un Inčukalna PGK.

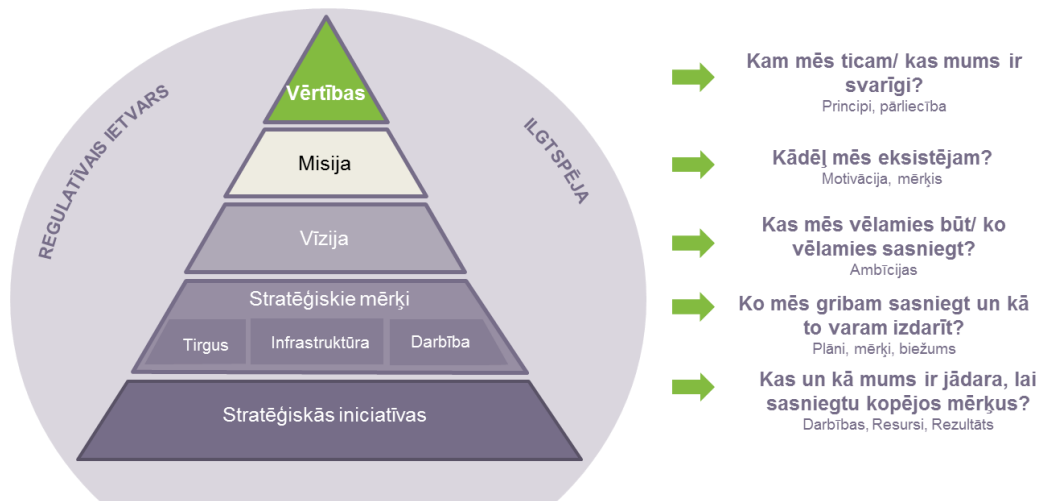
Uzņēmums sadarbojas ar juridiskajām personām — reģistrētiem dabasgāzes tirgotājiem reģionā, nodrošinot pakalpojumus saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – SPRK) apstiprinātajiem dabasgāzes pārvades sistēmas un Inčukalna PGK pakalpojumu tarifiem.

Conexus pārvalda vienīgo funkcionējošo pazemes gāzes krātuvi Baltijas valstīs, kas nodrošina reģionālās gāzapgādes stabilitāti un ir nozīmīgs stratēģisks objekts visā reģionā. Tas nodrošina visa reģiona enerģētisko drošību un neatkarību. Inčukalna PGK aktīvās dabasgāzes rezerves var sasniegt līdz pat 24,2 TWh (2,3 miljardus kubikmetru), kas pilnīgi spēj nodrošināt Latvijas un reģiona vajadzības pēc dabasgāzes apkures sezonā. Savukārt, tirgotājiem tā ir iespēja uzglabāt dabasgāzi stratēģiski izdevīgā vietā.

Uzņēmuma struktūrā ietilpstošā modernā maģistrālā dabasgāzes pārvades sistēma ir 1 188 km gara, un tā tieši savieno Latvijas dabasgāzes tirgu ar Lietuvu, Igauniju un Krieviju. Pārvades sistēma tirgotājiem ļauj nodrošināt elastīgas un drošas dabasgāzes piegādes klientiem, kā arī starptautiskā tranzīta iespējas, kas ir reģiona dabasgāzes apgādes stūrakmens.

Lai nodrošinātu efektīvas dabasgāzes apgādes un piegādes iespējas tirgotājiem, Conexus veic maģistrālās pārvades sistēmas un krātuves infrastruktūras uzturēšanas un uzlabošanas pasākumus, realizē nepieciešamos ieguldījumus infrastruktūras attīstībā, uzrauga un kontrolē pārvades tīkla un krātuves stabilitāti, kā arī novērš radušos bojājumus.

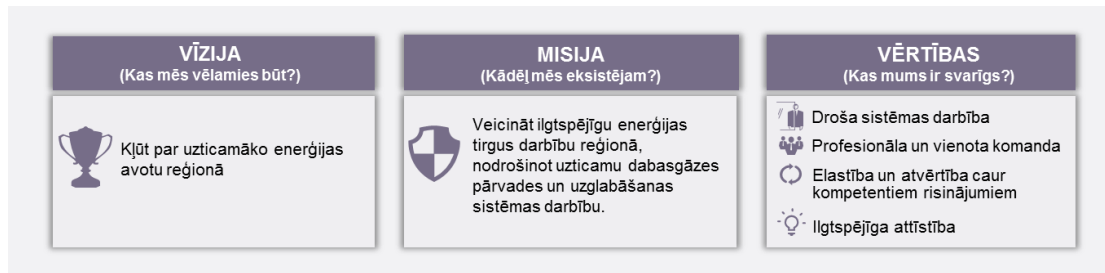
3.2. STRATĒĢISKĀ PLĀNA IETVARS, MISIJA UN VĪZIJA

Attēls 1 Conexus stratēģiskā plāna ietvars, misija un vīzija

Kompānijas stratēģisko ietvaru veido kompānijas vērtības, misija, vīzija un stratēģiskie mērķi. Lai definētu nākotnes prioritātes un stratēģiskos virzienus kompānijai ir svarīgi definēt kompānijas pārliecību, motivāciju un nākotnes ambīcijas, ievērojot ilgtspējas principus un pastāvošo regulatīvo ietvaru. Saskaņā ar kompānijas vērtībām, misiju un vīziju ir iespējams noteikt stratēģiskos mērķus, kuru sasniegšanā nepieciešams īstenot dažādas stratēģiskās

iniciatīvas. Vairāk par Conexus vīziju, misiju un vērtībām norādīts zemāk, turpretī kompānijas stratēģiskie mērķi un iniciatīvas aprakstītas 6. nodaļā.

Attēls 2 Conexus vīzija, misija, vērtības

Conexus ir neatkarīgs un konkurētspējīgs uzņēmums ar augstu pakalpojumu kvalitāti, kas paver attīstības iespējas gan klientiem, gan darbiniekiem.

Vīzija

Veicinot pārvades sistēmas attīstību un izmantojot pazemes gāzes krātuves potenciālu kļūt par uzticamāko enerģijas avotu reģionā.

Misija

Veicināt ilgtspējīgu enerģijas tirgus darbību reģionā, nodrošinot uzticamu dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas darbību.

Vērtības

- ◆ **Droša sistēmas darbība** – mēs rūpējamies par drošu infrastruktūras darbību, veicot regulāru infrastruktūras monitoringu
- ◆ **Elastība un atvērtība caur kompetentiem risinājumiem** – mēs atbalstam tirgus attīstību un esam atvērti jauniem risinājumiem, kuri atbalsta tirgus attīstību.
- ◆ **Ilgtspējīga attīstība** – lai pasargātu iedzīvotājus un vidi no iespējamajiem drošības riskiem, mēs regulāri ieguldām gāzes sistēmas modernizācijā un drošības paaugstināšanā, kā arī tehnoloģiskās sistēmas attīstīšanā.
- ◆ **Profesionāla un vienota komanda** - mēs augsti vērtējam profesionalitāti it visā, un uz mums var paļauties gan kolēģi, gan klienti, gan sadarbības partneri.

Ilgtspēja

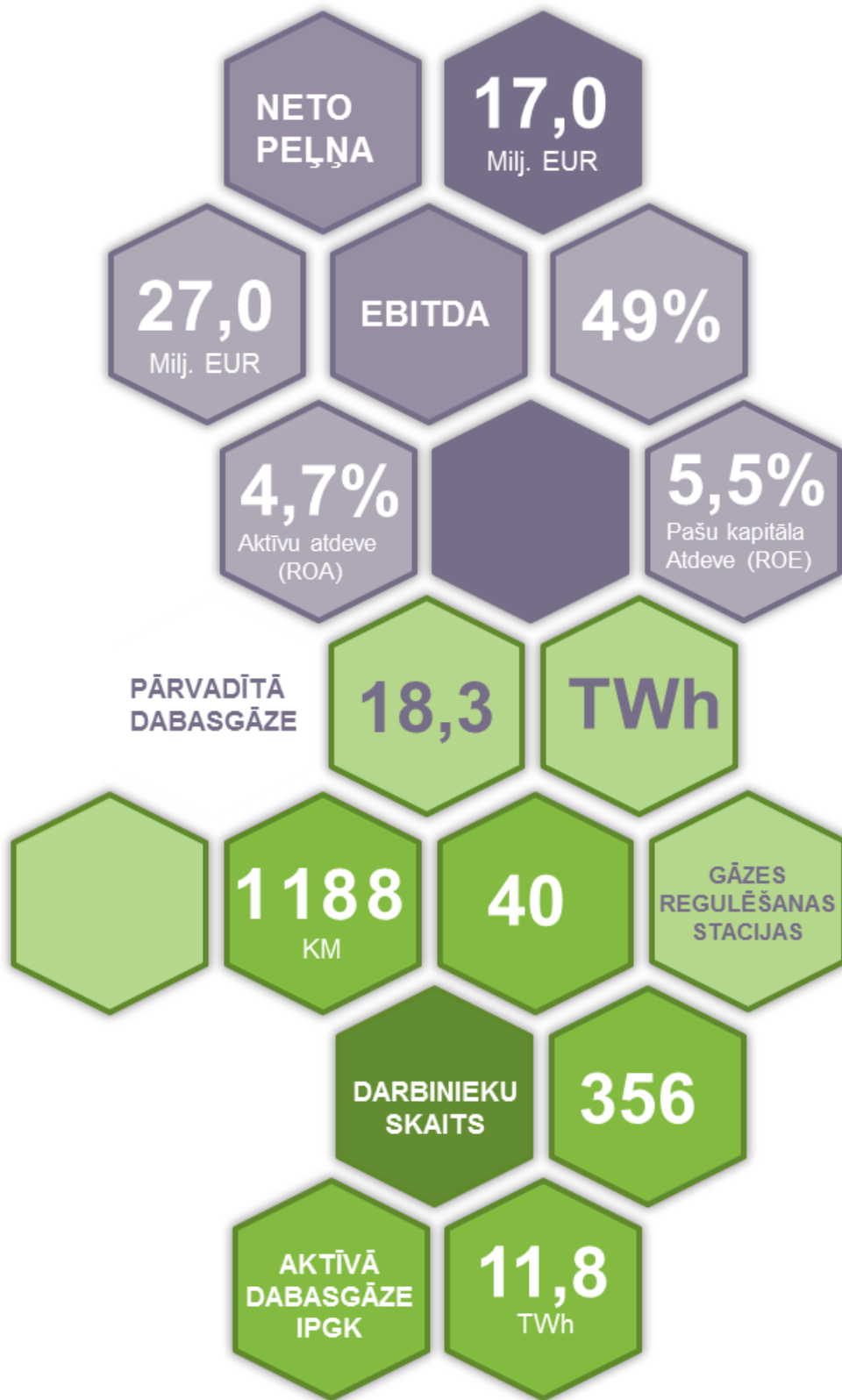
Esam sociāli atbildīgs uzņēmums, kas nodrošina darbinieku izaugsmi un kopējo nozares attīstību, radot ilgtspējīgu nodarbinātību un pievienoto ekonomisko vērtību, tajā pašā laikā rūpējoties par tehnoloģisko procesu ietekmi uz apkārtējo vidi.

Līdz ar stratēģiskiem mērķiem, Conexus ir noteicis trīs attīstības vadmotīvus, kas vijas cauri visām plānotajām vidēja termiņa darbībām. Šie attīstības vadmotīvi papildina noteiktos stratēģiskos mērķus un veicina to īstenošanu. Attīstības vadmotīvi ir noteikti šādi:

- ◆ **Digitalizācija.** Conexus darbība tiks vērsta uz tehnoloģiju modernizēšanu, pilnveidi, aktīvu, personāla un finanšu centralizētu pārvaldību, kā arī efektīvu resursu pārvaldes modeļa ieviešanu.
- ◆ **Conexus – Enerģijas kompānija.** Conexus vīzija ir kļūt par uzticamāko enerģijas avotu reģionā, kā rezultātā Conexus spēlēs nozīmīgu lomu ne tikai dabasgāzes, bet arī elektroenerģijas tirgū.
- ◆ **Sadarbība ar citiem reģiona pārvades sistēmas operatoriem.** Conexus vidējā termiņā plāno veicināt sadarbību ar citiem reģiona pārvades sistēmas operatoriem, koordinējot operatīvās sadarbības darbību, kā arī ieviešot periodisku salīdzinošo analīzes sistēmu ar citiem reģiona PSO.

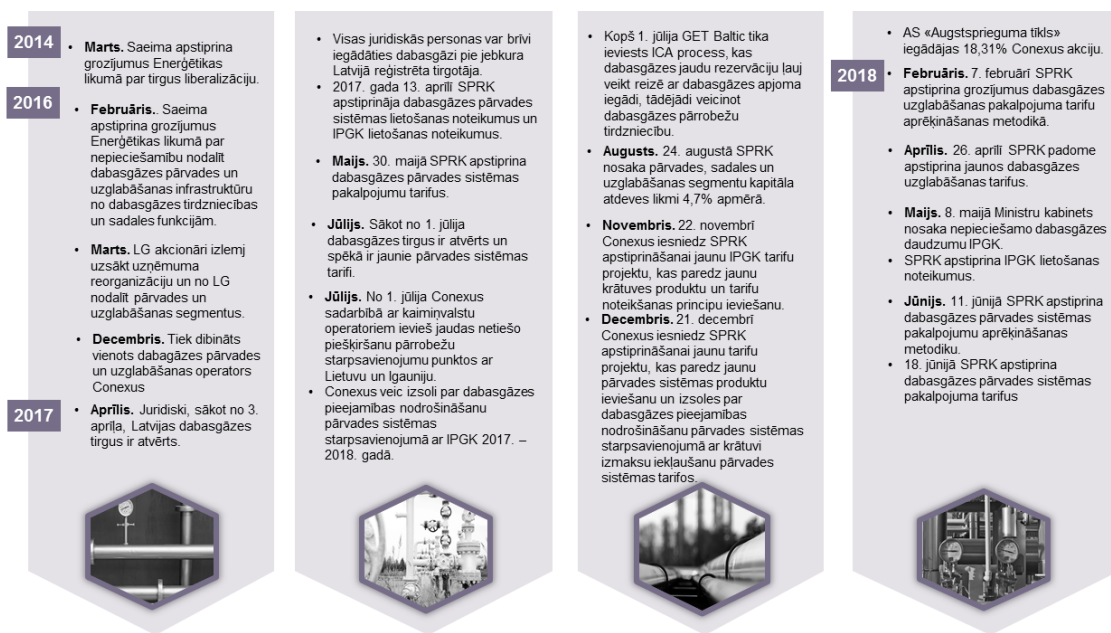

3.3. SKAITĻI UN FAKTI

Attēls 3 Skaitļi un fakti (2017.gada informācija)

3.4. AIZVADĪTO GADU NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI

Attēls 4 Aizvadīto gadu nozīmīgākie notikumi

AS “Latvijas Gāze” reorganizācija

2017. gadā notika vairākas pārmaiņas dabasgāzes nozarē. Saskaņā ar Eiropas Savienības (turpmāk - ES) Gāzes direktīvu, 2016. gada 11. februārī pieņemtajiem grozījumiem Enerģētikas likumā kā arī Ministru kabineta noteiktajiem regulētā tirgus principiem, LG tika reorganizēta divos atsevišķos uzņēmumos, kas būtiski mainīja līdzšinējo dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora darbību. Līdz dabasgāzes tirgus atvēršanai vertikāli integrētais uzņēmums LG kontrolēja dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas, sadales un tirdzniecības virzienus, kas, pateicoties noslēgtajiem ilgtermiņa līgumiem un uzņēmuma izstrādātajam pieprasījuma prognozēm, ļāva sistēmas izmantošanu plānot ilgtermiņā.

Pēc dabasgāzes tirgus atvēršanas, Latvijā ieviestais regulējums nenosaka tirgotājiem atbildību par dabasgāzes piegāžu nodrošināšanu, savukārt Enerģētikas likuma 112. pants paredz vienotajam pārvades un uzglabāšanas operatoram pienākumu tikai nodrošināt dabasgāzes plūsmu vadību dabasgāzes pārvades sistēmā atbilstoši sistēmas tehniskajām iespējām un saskaņā ar diskrimināciju nepieļaujošiem nosacījumiem dabasgāzes saņemšanai no ārvalstīm un aizvadīšanai uz tām.

Pārvades un uzglabāšanas produktu pieejamība

Latvijā dabasgāzes pārvades sistēmas tehniskās iespējas ir pietiekamas, lai nodrošinātu iedzīvotājus un citus dabasgāzes lietotājus ar pieprasījumam atbilstošu dabasgāzes piegādi, taču vājais punkts ir nevis dabasgāzes infrastruktūras tehniskā iespēja, bet dabasgāzes kā produkta pieejamība. Lai gan sistēmas tehniskās jaudas ir pietiekamas, gadījumā, ja dabasgāze ziemā nav pieejama pārvades sistēmas ieejas punktos, piegādi sadales operatoram dabasgāzes lietotāju pieprasītā apjomā pārvades operators nevar nodrošināt. Vēsturiski produkta pieejamību licences noteikumu ietvarā nodrošināja LG kā vertikāli integrēts un regulēts dabasgāzes monopols. Produkta pieejamība vēsturiski tika risināta ar Inčukalna PGK kā sezonālas dabasgāzes krātuves izmantošanu, kas attiecīgi nodrošināja dabasgāzes iesūkšanās vasarā, lai to varētu piegādāt patērētājiem ziemas periodā.

2017. gada vasaras sākumā tirgotāji neizteica interesi uzglabāt būtiskus dabasgāzes apjomus krātuvē ziemas piegādes nodrošināšanai. Pārvades operators meklēja risinājumus, lai izpildītu

likumā un regulās noteikto pienākumu kopumu nodrošināt sagaidāmajam pieprasījumam atbilstošu sistēmas tehnisko veiktspēju. Veicot labāko risinājumu analīzi, Conexus pieņēma lēmumu izsoles veidā iegādāties dabasgāzes sistēmas spiediena nodrošināšanas pakalpojumu, prasot tirgotājiem uzglabāt tiem piederošo dabasgāzi krātuvē līdz operatora noteiktam datumam, lai nodrošinātu iespēju pārvades operatoram sistēmā saņemt dabasgāzi pieprasījuma nodrošināšanai nepieciešamā apjomā. Šāds solis bija priekšnosacījums tirgotāju interesei izmantot krātuvi, un kopumā 2017. gadā krātuvē tika iesūkņētas 11,36 TWh dabasgāzes, no kurām 7,4 TWh tika iesūkņētas organizētās izsoles rezultātā.

Tirgus atvēršana nozīmē konkurences palielināšanos dabasgāzes tirgū. Lai tirgotājs varētu kļūt par dabasgāzes pārvades sistēmas lietotāju, tam ir jānoslēdz līgums ar vienu operatoru vai nu tikai par pārvadi, vai arī par pārvadi un uzglabāšanu. Līgumi par pārvadi un uzglabāšanu tiek slēgti atsevišķi savukārt pārvades līgums ir priekšnoteikums uzglabāšanas līguma slēgšanai.

2017. gadā vienotais operators ar sistēmas lietotājiem noslēdza 23 līgumus par pārvadi un 15 līgumus par uzglabāšanu. No visiem tirgotājiem dabasgāzes pārvadē aktīvi darbojās 15 lietotāji, savukārt uzglabāšanā – 9 lietotāji.

Uzglabāšanas pakalpojumi

2017. gada novembrī Conexus iesniedza SPRK apstiprināšanai jaunus Inčukalna PGK uzglabāšanas pakalpojumu tarifus, paredzot lietotājiem piedāvāt trīs jaunus pamata produktus, kas tika mērķtiecīgi izstrādāti, lai to izmantošana būtu ērta un ekonomiski pamatota jaunajos dabasgāzes tirgus apstākļos. 2018. gada 26. aprīlī SPRK padome apstiprināja jaunus dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifus.

Lai veicinātu tirgotāju interesi krātuvi izmantot līdz ar dabasgāzes tirgus atvēršanu Latvijā, SPRK 2018. gada 14. februārī apstiprināja grozījumus dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikā, kas ļaus elastīgāk reaģēt uz izmaiņām dabasgāzes tirgū un tirgus dalībniekiem plānot savu darbību.

Pārvades pakalpojumi

2017. gada decembrī Conexus SPRK iesniedza jauno pārvades tarifu projektu, kas tika pārdomāti sagatavots atbilstoši jaunajai situācijai Latvijas dabasgāzes tirgū. Lai veicinātu vēl lielāku tirgus dalībnieku interesi par Inčukalna PGK un dotu iespēju tirgotājiem efektīvāk izmantot savus krājumus ikdienas balansēšanā, tarifu projektā paredzēta atlaides piešķiršana 100% apmērā starpsavienojumā ar Inčukalna PGK. 2018. gada 18. jūnijā SPRK padome apstiprināja jaunus dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifus.

2018. gada 9. martā SPRK apstiprināja grozījumus Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikā, paredzot vairākas redakcionālas izmaiņas, no kurām būtiskākā ir jaunas redakcijas izstrāde izmaksu korekcijas sadaļā.

Regulēšanas vides izmaiņas

Regulators uzrauga dabasgāzes apgādes nozari, kas ietver dabasgāzes uzglabāšanu, pārvadi, sadali un tirdzniecību. Regulators savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus. 2016. gada 11. februāra grozījumi Enerģētikas likumā noteica, ka Regulatoram ir nepieciešams:

- ♦ Izdot jaunas dabasgāzes apgādes pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodikas (dabasgāzes pārvades, sadales un uzglabāšanas pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku, dabasgāzes cenas saistītajiem lietotājiem aprēķināšanas metodiku), kurās tarifi tiek noteikti dabasgāzes apjomam, kas izteikts enerģētikas vienībās;

Ņemot vērā Enerģētikas likumā noteiktos SPRK pienākumus, 2016. gada 28. novembrī SPRK apstiprināja dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku un 2017. gada 16. martā dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodiku. Šajās metodikās ir noteikts, ka SPRK reizi gadā, līdz 1. septembrim, ir nepieciešams sagatavot kapitāla atdeves likmes (WACC) aprēķinu, kuru pārvades un uzglabāšanas operatori tālāk piemēro, izstrādājot tarifu projektu.

2017. gada 24. augustā, SPRK noteica kapitāla atdeves likmi 4,70% apmērā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmu pakalpojumu tarifu projekta izstrādāšanai.

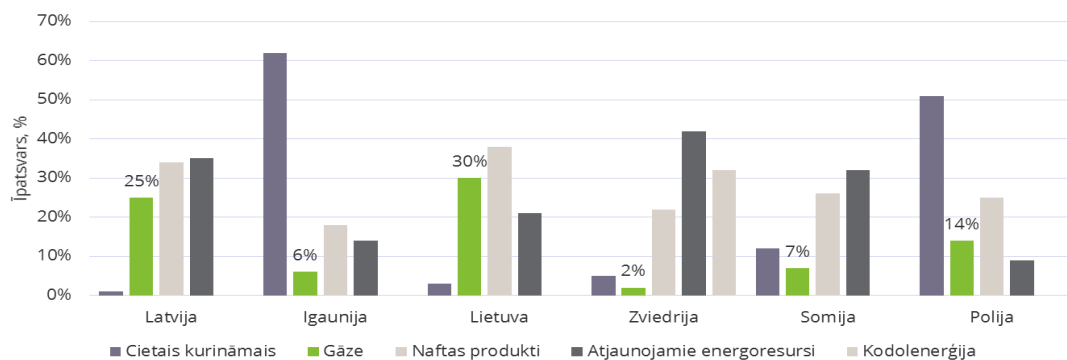
4. DABASGĀZES TIRGUS APSKATS

4.1. ENERĢĒTIKAS TIRGUS NOZĪMĪGUMS EIROPAS SAVIENĪBAI UN REĢIONAM

4.1.1. Dabaszgāze kā nozīmīga enerģētikas tirgus sastāvdaļa

ES ir lielākais dabaszgāzes importētājs pasaulē, un tā patēriņa īpatsvars veido vienu ceturtdaļu no kopējā enerģijas patēriņa ES. Vislielāko dabaszgāzes patēriņa īpatsvaru veido elektroenerģijas ražošanas nozare (t.sk. kombinētās siltumenerģijas stacijas un elektrostacijas). Elektroenerģijas ražošanas nozare veido 26% īpatsvaru no kopējā dabaszgāzes patēriņa ES, ražošanas nozares veido 23% īpatsvaru, savukārt mājsaimniecību un pakalpojumu sektors veido atlikušo īpatsvaru no kopējā dabaszgāzes patēriņa².

Reģiona enerģijas tirgu veido Dānijas, Igaunijas, Somijas, Latvijas, Lietuvas, Polijas un Zviedrijas enerģijas tirgi. Lielāko tirgus daļu dabaszgāze ieņem Dānijā, Lietuvā un Latvijā ar īpatsvaru robežās no 20% līdz 30% nacionālajā enerģijas tirgū. Savukārt Igaunijā, Somijā un Polijā dabaszgāzes īpatsvars kopējā enerģijas tirgū ir robežās no 5% līdz 15%. Nacionālo enerģijas tirgu sadalījumu pa enerģijas veidiem un to patēriņa īpatsvaru skatīt zemāk esošajā attēlā. Vislielākais dabaszgāzes patēriņa pieprasījums reģiona enerģijas tirgū, ar vidējo patēriņu 195 TWh gadā, ir Polijā, un tiek prognozēts, ka ilgtermiņā pieprasījums pēc dabaszgāzes pieaugs.

Attēls 5 Enerģijas avotu patēriņa īpatsvars nacionālā līmenī reģionā (Eurostat, 2016. gada informācija)

Pašreizējie prognožu scenāriji paredz turpmāku ES dabaszgāzes patēriņa samazinājumu ļoti lēnā vai vidēji lēnā tempā.³ Kā iespējamā samazinājuma galvenie iemesli tiek minēti: (1) vispārēji enerģijas ietaupījumu uzlabojumi un efektīvāka enerģijas izmantošana; un (2) dabaszgāzes, kā CO₂ radoša enerģijas avota, patēriņa samazinājums un tās aizstāšana ar atjaunojamiem enerģijas avotiem.

Tikai vienā, maz ticamā scenārijā tiek paredzēts ES dabaszgāzes patēriņa pieaugums vidējā termiņā, pamatojoties uz paātrinātu akmeņogļu radītās enerģijas aizstāšanu ar dabaszgāzi. Papildus, dabaszgāzes pieprasījumu veicinošs faktors nākotnē ir nepieciešamība samazināt izmešu apjomu transporta nozarē.

Pētījumos par ES dabaszgāzes tirgus perspektīvām tiek izcelta atjaunojamās dabaszgāzes ražošana. Tā sevī ietver saspīstās un sašķīdinātās dabaszgāzes izmantošanu transportā, biometāna gāzes ražošanu vai elektroenerģijas pārveidošanu uz dabaszgāzi, un tās uzglabāšanu un transportēšanu.

Saspīstās dabaszgāzes tehnoloģijas ir kļuvušas populārākas tikai dažās no ES valstīm, taču nevienā no tām nav kļuvušas par nozīmīgu dabaszgāzes patēriņa avotu. Eiropas līmenī (it īpaši

² Eiropas Komisijas ziņojums, "Liquefied Natural Gas and gas storage will boost EU's energy security", 2016

³ "ENTSOG Ten-Year Network Development Plan (TYNDP) 2017" un "EU Reference Scenario 2016"

auto ražotāju lokā) priekšroka tiek dota elektromobilitātei (*e-mobility*), jo tā nerada CO₂ izmešus. Sašķidrinātai dabasgāzei joprojām ir liels potenciāls tālākos pārvadājumos un kuģu satiksmē. Biometāna izmantošana nav plaši izplatīta dēļ tā ražošanas augstajām izmaksām salīdzinājumā ar biogāzi, kuru ir nepieciešams attīrīt un pārstrādāt, lai tā sasniegtu biometāna parametrus, kas piemēroti dabasgāzes iesūkņēšanai. Izmēģinājuma projekti priekš elektroenerģijas pārveidošanas uz dabasgāzi notiek regulāri, taču pašreizējās tehnoloģijas uzņēmumiem vēl nepiedāvā ienesīgus risinājumus. Lai arī ir darbs pie jaunām, atjaunojamām dabasgāzes tehnoloģijām tiek veikts, nav paredzēts, ka līdz 2025. gadam šie jauninājumi būtiski ietekmēs dabasgāzes patēriņa prognozes. Ņemot vērā jaunākās tirgus tendences un tehnoloģiju attīstību, Conexus jau šobrīd ir atvērts jaunu risinājumu ieviešanai un gatavs nodrošināt dažādas klientu vajadzības atbilstoši noteiktajiem kvalitātes parametriem un tehnisko standartu prasībām.

Lai prognozētu kopējo dabasgāzes patēriņu ES, tiek pieņemti trīs iespējamie scenāriji mijiedarbībai starp Eiropas noteiktajiem klimata mērķiem un enerģētikas politiku⁴ – **klimata rīcības veicinošais scenārijs**, **ilgtspējīgu izmaiņu scenārijs** un **decentralizētu enerģijas ražošanu (ģenerāciju) atbalstošais scenārijs**, kas paredz būtisku patērētāju iesaisti procesos.

- ◆ **Globālās klimata rīcības scenārijs** (*angļu val. global climate action*) paredz visaktīvāko klimatu veicinošu darbību ieviešanu, veicinot projektus un investīcijas, kas palielina atjaunojamo energoresursu izmantošanu, tādējādi sasniedzot vides mērķus, bet mazinot fosilo energoresursu, tai skaitā dabasgāzes patēriņu. Šajā scenārijā būtiska loma paredzēta dabasgāzei, kas ražota no atjaunojamiem resursiem, un tiek pārvadīta kopējos tīklos.
- ◆ **Ilgtspējīgu izmaiņu scenārijs** (*angļu val. sustainable transition*) paredz pakāpenisku dekarbonizāciju, primāri aizstājot ogles ar dabasgāzi. Šajā scenārijā Eiropas Savienībā paredzams dabasgāzes patēriņa pieaugums.
- ◆ **Decentralizētu enerģijas ražošanu atbalstošais scenārijs** (*angļu val. distributed generation*) paredz būtisku vietējās enerģijas ražošanas pieaugumu.

Latvijai vislielāko primāro energoresursu patēriņu veido naftas produkti (34%) un dabasgāze (25%), turpretī Igaunijā un Polijā lielāko īpatsvaru veido cietais kurināmais. Būtiski pieminēt, ka ES klimata politikas dēļ tuvāko gadu laikā cietais kurināmais kā energoresurss reģionā varētu izzust, un to vistīcāmāk varētu aizstāt dabasgāze vai atjaunojamie resursi.

Piemēram, 2018. gada janvārī, Somijas Lauksaimniecības un Vides ministrs Kimmo Tiilikainen (*Kimmo Tiilikainen*) publicēja paziņojumu, kurā minēts, ka Somijas valdība atbalstīs Somijas ekonomikas pāreju no akmeņoglēm uz dabasgāzi un atjaunojamiem enerģijas resursiem, ko plānots veikt līdz 2025. gadam. Tas ir nozīmīgs solis reģionam, jo dabasgāzes īpatsvars Somijas enerģijas bilancē ir salīdzinoši zems. Šobrīd ir grūti precīzi novērtēt šīs pārejas ietekmi uz potenciālo dabasgāzes patēriņu, jo arī atjaunojamie energoresursi pārņems daļu šī tirgus, tomēr arī, ja tikai puse akmeņogļu enerģijas tiktu aizstāta ar dabasgāzi, Somijas dabasgāzes patēriņš līdz 2025. gadam varētu dubultoties no 22 TWh uz 40 TWh gadā. Saskaņā ar šiem pieņēmumiem, reģionālais gāzes patēriņš varētu pieaugt līdz 75-80 TWh gadā.

---

⁴ ENTSOĢ prognoze

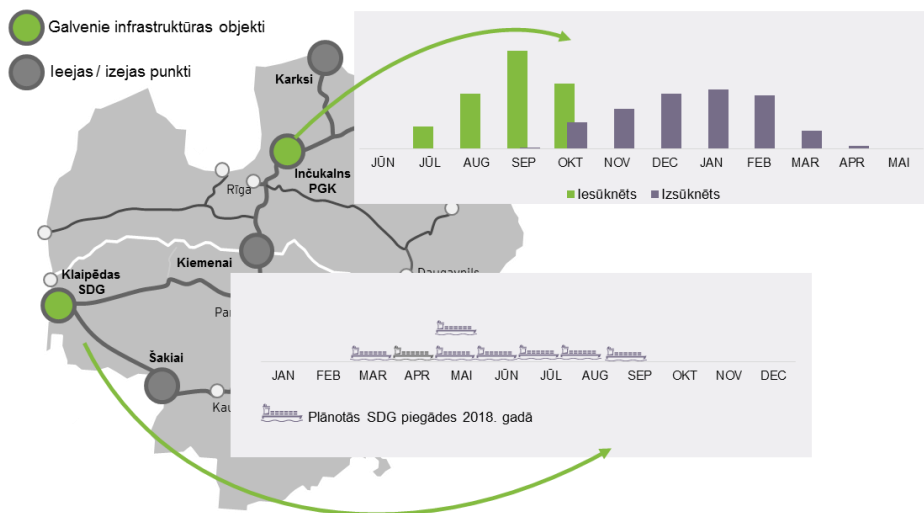
4.2. REĢIONĀLAIS DABASGĀZES TIRGUS

Lai arī globālais dabasgāzes patēriņš turpina pieaugt, pēdējo gadu laikā Eiropā dabasgāzes patēriņš ir pastāvīgi samazinājies. Pēdējā gadā Austrumu Baltijas reģions, kas iekļauj Somiju, Igauniju, Latviju un Lietuvu, ir piedzīvojis ievērojamu dabasgāzes patēriņa kritumu. 2017. gadā Somijā patērētais dabasgāzes apmērs bija aptuveni 24,7 TWh⁵; Lietuvā tika patērēts vislielākais dabasgāzes apmērs starp trim Baltijas valstīm – 24,3⁶. Dabasgāzes patēriņš Latvijā un Igaunijā bija attiecīgi 13,1 TWh⁷ un aptuveni 5,2 TWh⁸. Galvenie iemesli pieprasījuma kritumam ir pāreja uz citiem kurināmā veidiem elektroenerģijas un siltuma ražošanas nozarēs, pāreja uz enerģijas ražošanu no biomasas, kā arī dažādu rūpniecības uzņēmumu gāzes patēriņa samazinājums, kas novērojams, piemēram, Somijas papīra ražošanas industrijā, kas sarūk.

Attēls 6 Reģionālais gāzes tirgus (Entsog, 2017)

Esošā infrastruktūra

Attēls 7 Nozīmīgākie infrastruktūras objekti.⁹

Kā nozīmīgākie Baltijas dabasgāzes infrastruktūras objekti ir Inčukalna PGK un Klaipēdas sašķidrīnātās dabasgāzes (turpmāk – SDG) terminālis.

⁵ Dabasgāzes patēriņš Somijā, ENTOSG dati

⁶ Dabasgāzes patēriņš Lietuvā, Ambergrid, annual report, 2017

⁷ Dabasgāzes patēriņš Latvijā, Conexus informācija

⁸ Dabasgāzes patēriņš Igaunijā, Elering, 2018, pieejams:

https://elering.ee/sites/default/files/public/Investorile/Elering_AA_2017_210x280_ENG_WEB_UUS_2.pdf

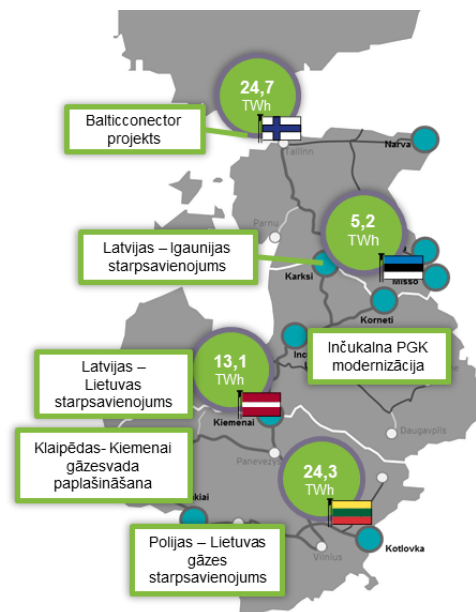
⁹Klaipēdas nafta, 15. Jūnijas, 2018; "Joint annual schedule of the terminal of gas year 2018"; skatīts: https://www.kn.lt/uploads/files/dir54/dir2/16_0.php

- ◆ **Inčukalna PGK** ir neatņemama Baltijas dabasgāzes apgādes sistēmas daļa, kas ir vienīgā funkcionējošā krātuve Baltijas valstīs un tā nodrošina reģionālās gāzapgādes stabilitāti. Vasaras sezonā, kad dabasgāzes patēriņš ir vairākas reizes mazāks nekā ziemas sezonā, dabasgāze tiek iesūknēta krātuvē, lai apkures sezonā to piegādātu klientiem Latvijā, Igaunijā, Krievijas ziemeļrietumu reģionā un (mazākos apjomos) Lietuvā. Inčukalna PGK lielākā kapacitāte ir bijusi 4,47 miljardi m³, no kuriem 2,32 miljardi m³ bija aktīvā jeb regulāri iesūknējamā dabasgāze. Vairāk par Inčukalna PGK aprakstīts 4.4. apakšnodaļā.
- ◆ Vēsturiski reģions ir bijis atkarīgs tikai no Krievijas dabasgāzes piegādēm, tomēr kopš Klaipēdas SDG termināļa atvēršanas 2014. gadā, reģionā ir pieejams alternatīvs dabasgāzes piegādātājs. Kopš termināļa izveides, ir saņemtas vairāk nekā 50 dabasgāzes piegādes no Norvēģu, ASV un citu valstu dabasgāzes piegādātājiem. 2017. gadā pirmo reizi dabasgāze no Klaipēdas SDG tika iesūknēta Inčukalna PGK.

Plānotie infrastruktūras attīstības projekti

Reģionālais enerģijas tirgus tiek traktēts kā vienots enerģijas tirgus, savukārt, ja dabasgāzes tirgu aplūko izolēti, tad tas vēl joprojām nav pilnībā savienots un sastāv no vairākiem savstarpēji nesaistītiem dabasgāzes tīkliem. Baltijas valstu dabasgāzes tīkls ir savstarpēji savienots, bet nav savienots ar pārējo ES tīklu, turpretī Somijas dabasgāzes tīkls ir pilnībā izolēts no ES.

Lai novērstu šo situāciju, un savienotu Austrumbaltijas reģiona gāzes apgādes sistēmas ar kopējo ES gāzes pārvades tīklu, ir noteikti Eiropas kopējo interešu projekti (turpmāk - KIP), kuru realizācijai ir pieejamas atvieglotas procedūras un, atsevišķos gadījumos, pieejams finansējums no ES infrastruktūras fonda.

Attēls 8 Plānotie infrastruktūras attīstības projekti reģionā

Būtiskākie plānotie infrastruktūras attīstības projekti, lai būtu iespējams integrēt reģiona gāzes pārvades sistēmas ar kopējo ES gāzes pārvades tīklu ir Polijas – Lietuvas gāzes starpsavienojuma izbūve, Igaunijas – Somijas starpsavienojuma izbūve, un Latvijas – Igaunijas un Latvijas – Lietuvas starpsavienojumu uzlabošana.

- ◆ **Igaunijas - Somijas starpsavienojuma (Balticconnector) izbūve.** Šī starpsavienojuma izbūvē ļaus tiešā veidā savienot Somijas dabasgāzes pārvades sistēmu ar Baltijas valstu dabasgāzes pārvades sistēmu. Balticconnector ir priekšnoteikums vienotā Baltijas dabasgāzes tirgus izveidei, jo līdz ar starpsavienojuma izbūvi 2019. gadā tiks atvērti līdz šim slēgtie Igaunijas un Somijas dabasgāzes tirgi. Balticconnector plānotā ieejas un izejas jauda veidos 79 GWh/d.
- ◆ **Latvijas - Igaunijas starpsavienojuma (Karksi) uzlabošana.** Šī starpsavienojuma uzlabošana ļaus palielināt dabasgāzes plūsmas, kas ir nepieciešamas, lai nodrošinātu dabasgāzes plūsmas vienotajā Baltijas dabasgāzes tirgū un ļautu Igaunijas un Somijas tirgotājiem veikt dabasgāzes uzglabāšanu Inčukalna PGK. Starpsavienojuma plānotā ieejas jauda ir 42 GWh/d, savukārt izejas jauda – 105 GWh/d. Starpsavienojuma uzlabošanu plānots pabeigt 2019. gadā.
- ◆ **Inčukalna PGK jaudas palielināšana.** Ņemot vērā to, ka Inčukalna PGK ir lielākā un nozīmīgākā Austrumbaltijas reģionā esošā dabasgāzes krātuve, kas nodrošina reģionu ar dabasgāzi ziemas laikā, palielinot Inčukalna PGK izņemšanas jaudu no krātuves būs iespējams izņemt lielāku dabasgāzes daudzumu, kas būtiski uzlabos dabasgāzes apgādes drošumu, kā arī krātuves darbības efektivitāti, kas jo īpaši būs svarīgi vienotā

Baltijas dabasgāzes tirgus apstākļos. Būtiskākais ieguvums no projekta īstenošanas ir iespēja mazināt izņemšanas jaudas atkarību no aktīvās dabasgāzes krājumu apjoma Inčukalna PGK.

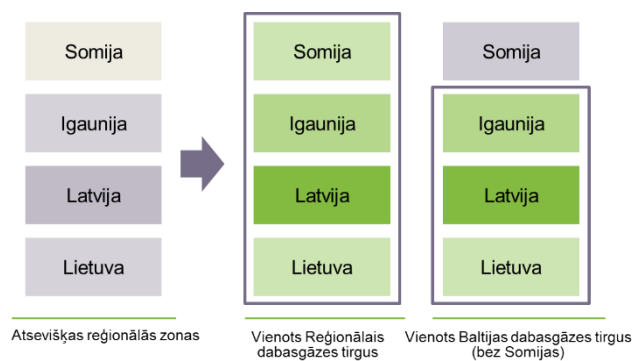
- ◆ **Latvijas - Lietuvas starpsavienojuma uzlabošana.** Starpsavienojuma jaudas palielināšana ļaus nodrošināt lielāku dabasgāzes apjomu apmaiņu starp Latviju un Lietuvu, kas jo īpaši ir svarīgi pēc vienotā Baltijas dabasgāzes tirgus izveides. Projekta rezultātā plānots palielināt starpsavienojuma jaudu līdz 125 GWh/d. Projektu plānots noslēgt 2023. gadā.
- ◆ **Polijas - Lietuvas starpsavienojuma (GIPL) izbūve.** Šī projekta mērķis ir savienot Polijas un Lietuvas dabasgāzes pārvades sistēmas, tādējādi nodrošinot Austrumbaltijas gāzes pārvades sistēmu savienošana ar kopējo ES dabasgāzes pārvades tīklu. GIPL funkcionēs kā alternatīvs dabasgāzes piegādes avots Austrumbaltijas reģionam, kas palielinās dabasgāzes apgādes drošumu reģionā un ļaus reģionu integrēt ES dabasgāzes pārvades tīklā. Projektu plānots noslēgt 2023. gadā. Plānotā jauda virzienā uz Lietuvu būs 73,9 GWh/d, savukārt, uz Poliju būs 51,1 GWh/d.

2017. gadā Baltijas enerģētikas tirgus starpsavienojumu plāna (turpmāk tekstā - BEMIP - Baltic Energy Market Interconnection Plan) ietvaros reģiona pārvades sistēmu operatori kopīgi pabeidza trešā Gāzes reģionālā investīciju plāna (turpmāk tekstā - GRIP) izstrādi, kurā tika apkopota informācija par plānotajiem projektiem BEMIP reģionā. Austrum-Baltijas reģionā saskaņā ar šo plānu, papildus jau iepriekš minētajiem KIP projektiem, ir paredzēts īstenot sekojošus GRIP projektus¹⁰:

- ◆ Paldiski SDG termināļa izbūve Igaunijā;
- ◆ Tallinas SDG termināļa izbūve Igaunijā;
- ◆ Siderai PGK izbūve Lietuvā;
- ◆ Klaipēdas SDG termināļa iegāde.

Vienota Baltijas valstu dabasgāzes tirgus izveide

Baltijas valstis un Somija strādā pie vienotā dabasgāzes tirgus izveidošanas, kas varētu kļūt par pirmo šāda veida vienotā tirgus reģionu Eiropas Savienībā. Reģionālā gāzes tirgus koordinācijas grupa (turpmāk tekstā - RGTKG) tika izveidota 2014. gada 5. decembrī Baltijas valstu un Somijas premjerministriem noslēdzot vienošanos par vienota dabasgāzes tirgus izveidi līdz 2020. gadam. RGTKG dalībniekiem – PSO, regulatoriem un atbildīgajām ministrijām - ir izvirzīti dažādi sasniedzamie uzdevumi. Pārvades sistēmas operatori ir deleģēta pārvades sistēmas lietošanas noteikumu harmonizācija, balansēšanas pasākumi un vienotas ieejas-izejas zonas izveide. Regulatoriem ir uzticēta vienotas tarifu zonas metodikas un nozīmīgākās dabasgāzes infrastruktūras socializācijas principu vienotajai ieejas-izejas zonai izveidošana, kā arī licencēšanas režīmu harmonizācija. Savukārt ministriju kompetencē ir reģionālās apgādes drošības jautājumi.

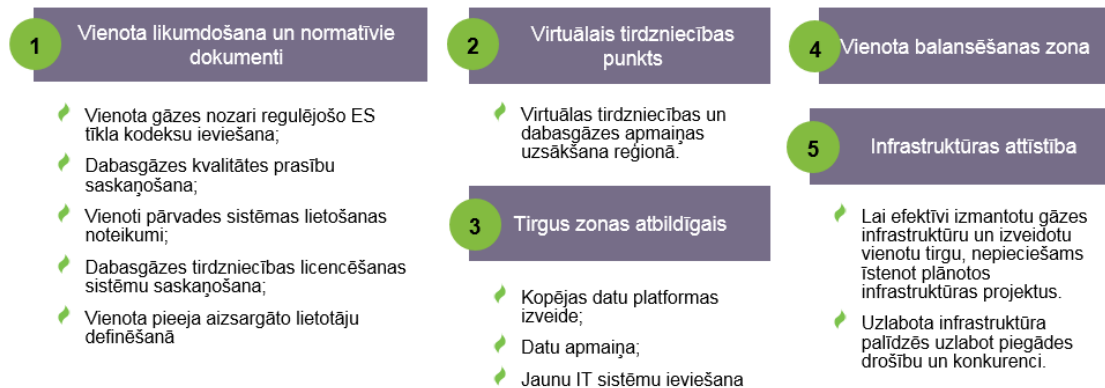
Attēls 9 Reģionālā dabasgāzes tirgus attīstības scenāriji

2017. gadā Baltijas valstu regulatori uzsāka vienotās tarifu zonas tarifu izstrādes procesu. Tā ietvaros regulatori PSO uzdeva izstrādāt starpoperatoru kompensācijas mehānismu (Inter-TSO compensation mechanism, ITC), kas paredzēts ieņēmumu pārdalei starp operatoriem ieejas-izejas zonu apvienošanas radīto pārmaiņu dēļ. Conexus ir vadošais PSO kompensācijas mehānisma izstrādē un sadarbībā ar citu Baltijas valstu un Somijas PSO līdz 2017. gada

¹⁰ GRIP Anex A: Infrastructure projects. Pieejams: https://entsog.eu/public/uploads/files/publications/GRIPs/2017/entsog_BEMIP_GRIP_2017_Annex_A_web.pdf

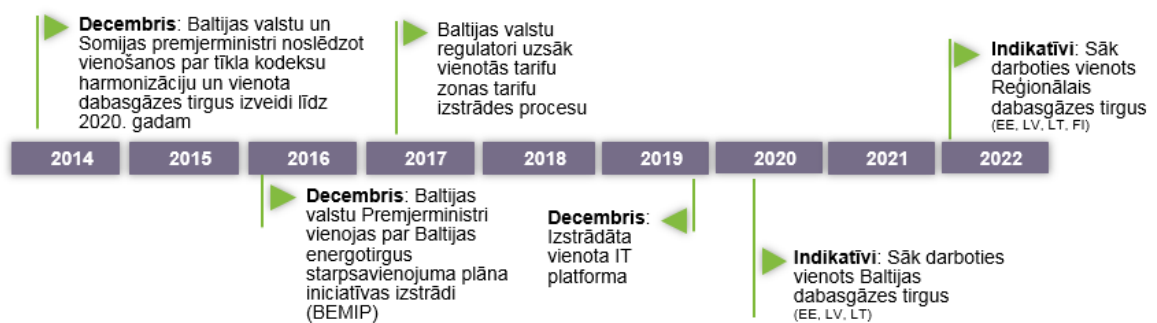
beigām tika izstrādāti četri uz atšķirīgiem principiem balstīti ITC mehānisma modeļi. Paralēli tam, Baltijas valstu PSO līdz 2017. gada beigām strādāja pie ietvardokumenta reģionālās balansēšanas un jaudu rezervēšanas pamatprincipu definēšanai. Papildus tika izstrādāti arī sekojoši dokumenti:

- ♦ Potenciālie uzdevumi un nepieciešamās kompetences reģionālās tirgus zonas atbildīgajiem;
- ♦ Balansēšanas un jaudu rezervēšanas principu harmonizācija ar trešajām valstīm, pazemes gāzes krātuvi un sašķidrinātas dabasgāzes termināli;
- ♦ PVN un akcīzes nodokļu režīmu analīze Baltijas valstīs;
- ♦ Dabasgāzes tirdzniecība reģionā (skaidrojoša rakstura dokuments).

Attēls 10 Vienota dabasgāzes tirgus priekšnosacījumi

Reģionā dabasgāzes pārvades funkciju veic AS Gasum (Somija), AS Elering (Igaunija), AS Balticconnector (Somija), AS Conexus Baltic Grid (Latvija) un AS Amber Grid (Lietuva). Viens no galvenajiem stratēģiskajiem attīstības virzieniem visiem minētajiem pārvades operatoriem ir vienota reģionālā gāzes tirgus izveide, kura sasniegšanai katram uzņēmumam ir atvēlēta nozīmīga loma.

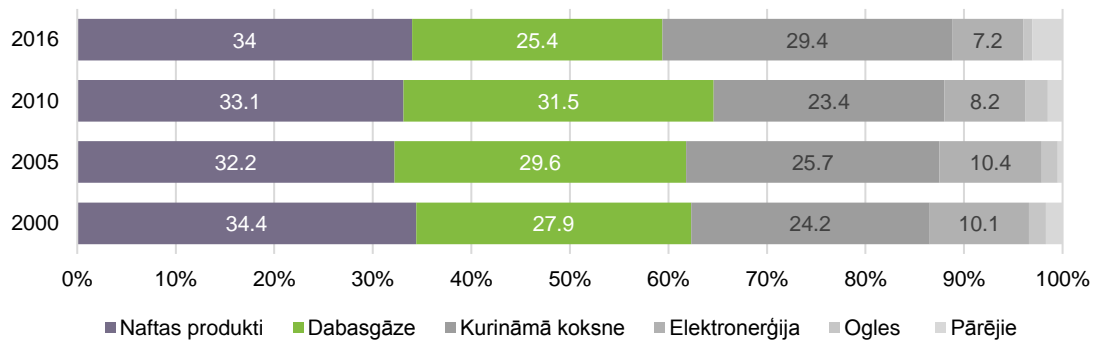

Attēls 11 Baltijas valstu dabasgāzes tirgus izveides laika grafiks

4.3. LATVIJAS DABASGĀZES TIRGUS

4.3.1. Energoresursu patēriņš Latvijā

Latvija ir atkarīga no enerģijas resursu importa. Vislielāko primāro energoresursu patēriņu 2016. gadā veidoja naftas produkti ar 34% īpatsvaru, un dabasgāze ar 25% īpatsvaru. Tikai trešdaļa no kopējā energoresursu patēriņa tiek nodrošināta ar vietējiem enerģijas avotiem. Visnozīmīgākie vietējie enerģijas avoti ir koksne un hidroelektrostacijas uz Daugavas. 2016. gadā kurināmā koksne veidoja 29% īpatsvaru no kopējā energoresursa patēriņa, un elektroenerģija 7%.

Attēls 12 Energoresursu patēriņš Latvijā (%)

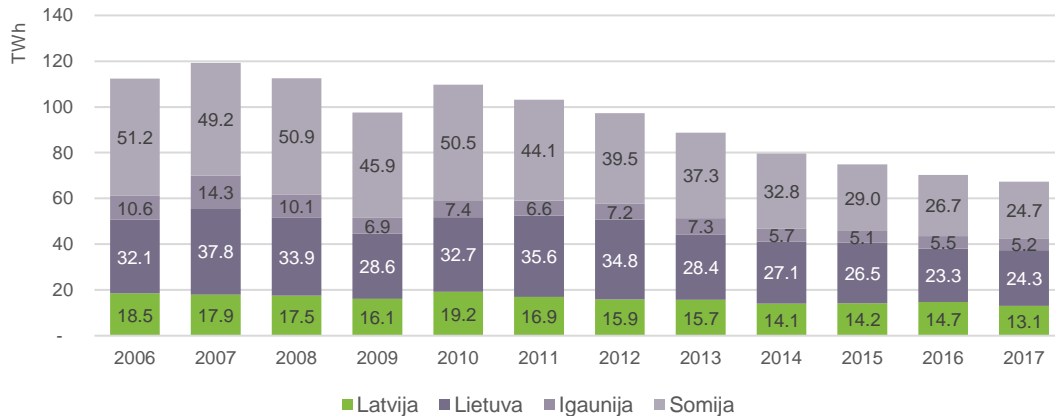
Lielāko energoresursu patēriņu 2016. gadā veidoja **transporta nozare** (patērēja 30%), **mājsaimniecības** (patērējot 29%) **energoresursu un rūpniecības nozare**, (patērējot 20% energoresursu).

Transporta nozares galvenais energoresurss ir dīzeļdegviela un tās īpatsvars 2016. gadā bija 63% no kopējās transporta nozares energoresursu patēriņa struktūras.

Tomēr, ņemot vērā, ka tiek virzīta iniciatīva, lai mazinātu klimata izmaiņas, nākotnē SNG, kā arī dabasgāze (saspiestai un sašķidrīnātai) ir potenciāls palielināt savu patēriņa īpatsvaru.

Pēdējos gados novērotas energoresursu kopējā patēriņa struktūras izmaiņas – samazinās dabasgāzes patēriņa īpatsvars, tajā pašā laikā palielinās atjaunīgo energoresursu (AER), sevišķi kurināmās koksnes, īpatsvars kopējā energoresursu patēriņā. Desmit gadu laikā dabasgāzes patēriņa īpatsvars samazinājies par 4,2%, un 2016. gadā veidoja 25,4%. Vienlaicīgi kurināmās koksnes patēriņa īpatsvars palielinājās par 4,4%, un 2016. gadā bija 29,4%.

Neskatoties uz patēriņa samazinājumu, dabasgāze turpina ieņemt nozīmīgu vietu kopējā Latvijas energoresursu patēriņa struktūrā.

Attēls 13 Vēsturiskais dabasgāzes patēriņš (Baltijas valstīs un Somijā, 2016.- 2017. gadam)

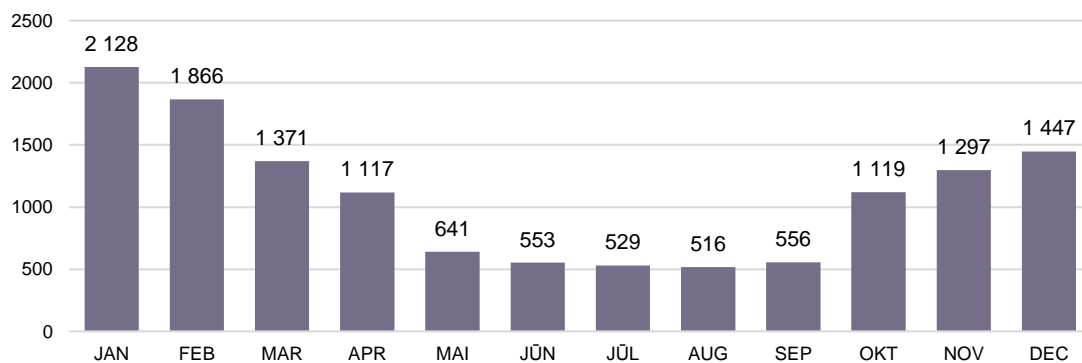
Pēdējo gadu laikā, dabasgāzes patēriņš ir samazinājies gan Baltijā, gan Latvijā. Latvijā dabasgāzes patēriņš pēdējo 25 gadu laikā ir nokrities par 58% un 2017. gadā veidoja 13,1 TWh. Šāda tendence ir izskaidrojama lielākoties ar vispārējo tautsaimniecības attīstības dinamiku:

- ♦ iedzīvotāju skaita samazināšanos par aptuveni 700 tūkstošiem cilvēku;
- ♦ rūpniecības krīzi (Jēkabpils cukurfabrikas, papīrfabrikas “Līgatne” maksātnespēja, ražošanas pārtraukšana Jelgavas un Liepājas cukurfabrikās, Rīgas Autobusu Fabrikas darbības pārtraukšana, metalurģijas uzņēmuma AS “Liepājas Metalurģ” bankrots);
- ♦ citu energoresursu veidu izmantošanas intensitātes palielinājumu.

Dabasgāzes kopējo patēriņu ietekmē vairāki faktori:

- ♦ ārējā gaisa temperatūra (pēdējo gadu siltās ziemas rezultējās vidējo statistisko normu pārsniedošā temperatūrā);
- ♦ pāreja no dabasgāzes uz alternatīviem kurināmā veidiem centralizētā siltuma ražošanā (piem., koksnes šķeldu, kokapstrādes atlikumiem, skaidām, granulām, briketēm);
- ♦ kopējā tautsaimniecības, tajā skaitā rūpniecības, attīstība;
- ♦ energoefektivitātes pasākumu ieviešana (piemēram, ēku siltināšana);
- ♦ dabasgāzes patēriņa izmaiņas elektroenerģijas ražošanai, kas, savukārt, ir atkarīga no gāzes un elektrības tirgus cenu svārstībām.

2017. gadā dabasgāzes patēriņš Latvijā bija 13,1 TWh, kas atbilst 1,16 miljardiem m³. Dabasgāzes patēriņa samazinājums 2017. gadā skaidrojams ar salīdzinoši siltākajām gaisa temperatūrām apkures sezonas mēnešos.

Attēls 14 Latvijas dabasgāzes sadales sistēmā nodotais dabasgāzes daudzums 2017. gadā (GWh)

Tabula 2 2015. – 2017.gada apkures sezonas temperatūru salīdzinājums, [°C].

Mēnesis	Vidējā temperatūra*	2015	2016	2017
Janvāris	-2.9	-0.1	-6.0	-2.2
Februāris	-2.9	+0.8	+1.8	-2.1
Marts	+0.7	+4.6	+2.5	+2.6
Oktobris	+7.4	+6.8	+5.6	+6.7
Novembris	+2.4	+5.1	+1.5	+3.8
Decembris	-1.0	+3.6	+1.9	+1.3

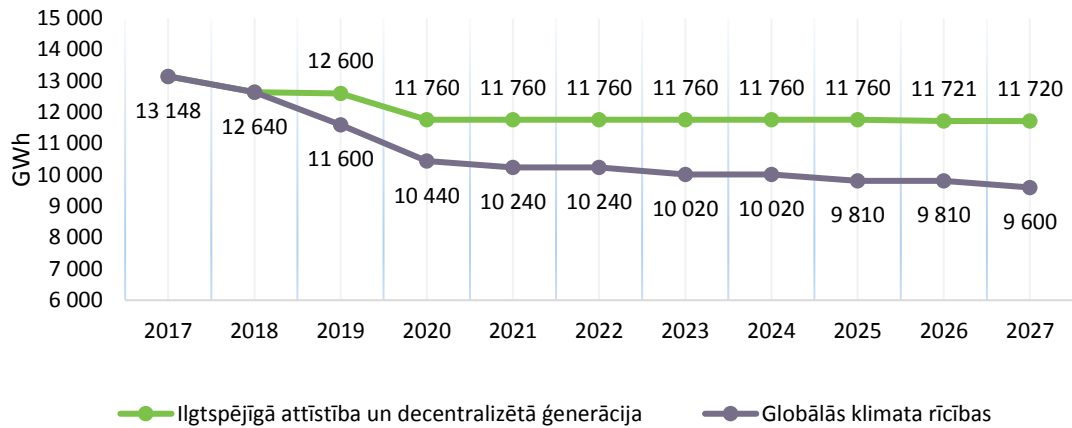
Latvijā dabasgāzes pieprasījums ziemas un vasaras sezonās ir izteikti atšķirīgs, un dabasgāzes patēriņa nevienmērība starp ziemas un vasaras mēnešiem var sasniegt 4 – 5 reizes.

Lai gan 2017. gadā bija patēriņa samazinājums, maksimālais dabasgāzes patēriņš Latvijā diennaktī 2017. gada ziemā bija salīdzināms ar iepriekšējiem gadiem. 2017. gada lielākais pieprasījums bija 5. janvārī, bet vasaras minimālais patēriņš bija 23. jūlijā.

4.3.2. Latvijas dabasgāzes patēriņa prognoze

Latvijas dabasgāzes patēriņa prognozē tiek izmantotas Eiropas Gāzes pārvades sistēmas operatoru tīkla (ENTSO) pamatnostādnes prognožu scenārijiem. Kā iepriekš minēts 4.1.1. apakšnodaļā, lai prognozētu kopējo dabasgāzes patēriņu ES, tiek pieņemti trīs iespējamie scenāriji: **klimate rīcības veicinošais scenārijs, ilgtspējīgu izmaiņu scenārijs un decentralizētu enerģijas ražošanu (ģenerāciju) atbalstošais scenārijs, kas paredz būtisku patērētāju iesaisti procesos.** Zemāk aprakstīta scenāriju ietekme un Latvijas dabasgāzes patēriņu.

- ◆ **Klimate rīcības veicināšanas scenārijs:** Ņemot vērā, ka Latvijā būtisks dabasgāzes patēriņa īpatsvars ir sītuma ražošanā, šim scenārijam būtu vislielākā ietekme uz dabasgāzes patēriņu. Prognozēts, ka gadījumā, ja politikas veidošanā dominēs globālais klimata atbalsta scenārijs, tad šīs politikas rezultātā dabasgāzes patēriņš Latvijā varētu samazināties par 27%, sasniedzot 9,6 TWh gadā. Šādas prognozes sagatavotas pieņemot, ka Latvijā neattīstīsies būtiska dabasgāzes ražošana no atjaunojamiem resursiem, kā arī neattīstīsies alternatīvas dabasgāzes izmantošanas jomas, piemēram – naftas produktu aizstāšana sauszemes transportā. Tomēr gadījumā, ja tehnoloģijas attīstās un paliek pieejamākas, tad iespējams, ka arī šajā scenārijā dabasgāzes patēriņš varētu atjaunoties.
- ◆ **Ilgspējīgu izmaiņu scenārijs:** Latvijā ogleņiem nav vērā ņemama īpatsvara primāro energoresursu portfelī, līdz ar to šādā scenārijā nav paredzams dabasgāzes patēriņa pieaugums. Šajā scenārijā negatīva ietekme uz patēriņu ir vērojama no jau uzsāktajiem atjaunojamo energoresursu projektiem apkures segmentā, bet vēlāk patēriņš stabilizējas un saglabājas 11,7 TWh apmērā.
- ◆ **Decentralizētu enerģijas ražošanu atbalstošais scenārijs:** Tā kā Latvijā lokālās ģenerācijas ieviešana jau ir daļēji notikusi, arī šis scenārijs neatstāj būtisku ietekmi uz Latvijas prognozēto patēriņu. Tādejādi, Pārvades operatora ieskatā dabasgāzes patēriņa prognozes ilgtspējīgas attīstības un decentralizētas ģenerācijas scenārijam neatšķiras.

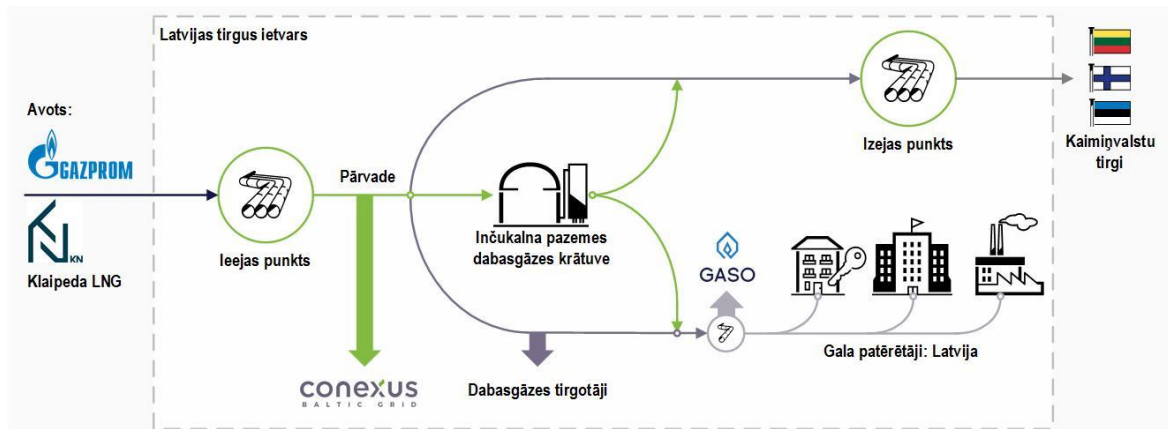
Attēls 15 Dabasgāzes patēriņa prognoze līdz 2027. gadam (GWh)

Apkopojot analizētās ietekmes, prognozēts, ka nākamajos divos gados Latvijā būs dabasgāzes patēriņa samazinājums, ko galvenokārt veicinās jau pieņemtu atjaunojamo resursu projektu ieviešana siltuma ražošanā, bet, sākot ar 2020. gadu, dabasgāzes patēriņš būs stabils, ja Eiropas Savienībā kā primārais tiks izvēlēts ilgtspējīgas attīstības scenārijs. Ja Eiropas Savienībā vai Latvijā tiks pieņemti radikāli lēmumi, kas veicinās jaunu atjaunojamo resursu ieviešanu, tad, attiecīgi, tiek prognozēts dabasgāzes patēriņa samazinājums. Pārvades operatora ieskatā, ņemot vērā globālā klimata scenāriju īstenošanas izmaksas, kas būs jāsedz enerģijas lietotājiem, kā primārais scenārijs tiek pieņemts ilgtspējīgas attīstības scenārijs.

4.3.3. Dabasgāzes tirgus dalībnieki

Dabasgāzes apgādes nozare ietver dabasgāzes uzglabāšanu, sadali, pārdali un tirdzniecību (izņemot dabasgāzes tirdzniecību autotransporta gāzes uzpildes kompresoru stacijās), savukārt nozares komersantu uzraudzību veic Regulators. Saskaņā ar Enerģētikas likumu, sākot no 2017. gada 3. aprīļa, Latvijā darbojas atvērts dabasgāzes tirgus, kurā ikviens komersants darbojas saskaņā ar liberalizēta dabasgāzes tirgus regulējumu.

Latvijas dabasgāzes tirgu veido šādi tirgus dalībnieki: pārvades sistēmas operators (PSO); sadales sistēmas operators (SSO); uzglabāšanas sistēmas operators un dabasgāzes tirgotāji.

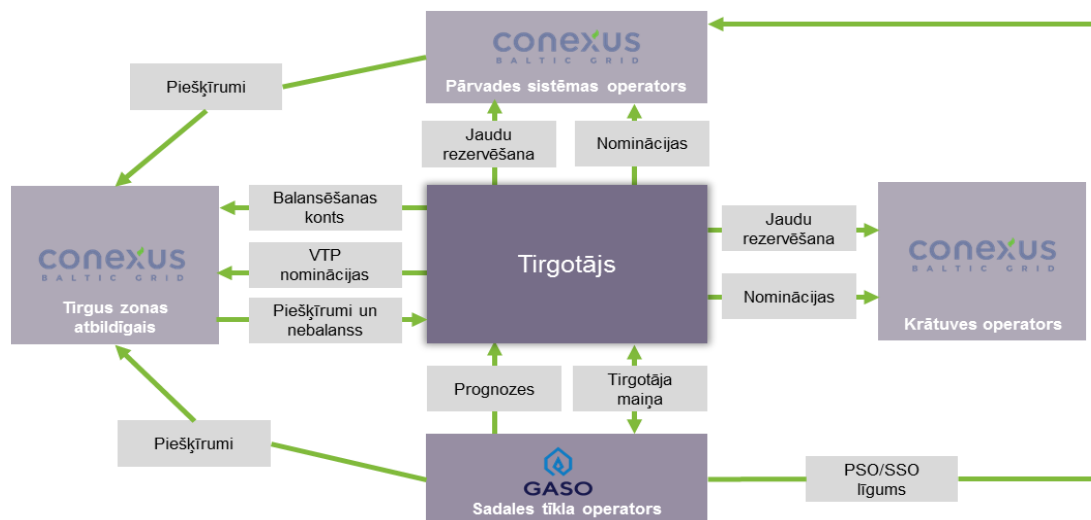

Attēls 16 Latvijas dabasgāzes tirgus ietvars

PSO	SSO	TZA	Tirgotājs
Loma / Atbildība			
<ul style="list-style-type: none"> Nodrošina pieeju sistēmai Nodrošina pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktību Pārdod jaudas produktus Uztur Virtuālo tirdzniecības punktu 	<ul style="list-style-type: none"> Nodrošina sadales tīkla stabilitāti Uztur gazificēto objektu sarakstu Nodrošina tirgotāja maiņu 	<ul style="list-style-type: none"> Nodrošina balansēšanas kontu sistēmas uzturēšanu Nodrošina VTP darbību Aprēķina komerciālo nebalansu 	<ul style="list-style-type: none"> Pārdod gāzi Piedāvā dažādus produktus (dažādu termiņu/ fleksibilitātes pakāpes līgumus) Slēdz līgumus par infrastruktūras izmantošanu
Loma balansēšanā			
<ul style="list-style-type: none"> Atbild par pārvades tīkla stabilas darbības nodrošināšanu (tehnisko balansēšanu) 	<ul style="list-style-type: none"> Atbild par sadales tīkla stabilas darbības nodrošināšanu (tehnisko balansēšanu) 	<ul style="list-style-type: none"> Tirgotāju stimulēšana nodrošināt savu komerciālo balansu 	<ul style="list-style-type: none"> Atbild par sava darījumu portfeļa komerciālo balansu
«Tehniskā / fiziskā balansēšana»		«Komerciālā balansēšana»	

Attēls 17 Dabasgāzes tirgus dalībnieku lomu sadalījums

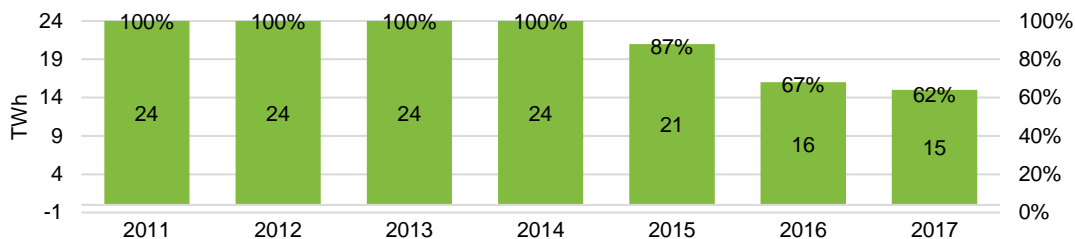

Attēls 18 Dabasgāzes tirgus darbība Latvijā

4.4. DABASGĀZES UZGLABĀŠANAS SEGMENTA LOMA LATVIJĀ

Inčukalna PGK ir neatņemama Latvijas un Baltijas dabasgāzes apgādes sistēmas daļa, kas ir vienīgā funkcionējošā krātuve Baltijas valstīs. Ilgtermiņā, pateicoties Latvijas unikālajai ģeoloģiskajai struktūrai, ir iespējams papildus izveidot vismaz 11 dabasgāzes krātuves ar kopējo kapacitāti līdz 50 miljardiem m³, veidojot aptuveni 10% no ES gada patēriņa un kopējo krātuvju kapacitātes visā ES.

Inčukalna PGK loma Latvijas dabasgāzes sistēmā nav tikai dabasgāzes rezervju sezonāla uzglabāšana, bet arī sistēmas operatīvās vadības un balansēšanas nodrošināšana. Piemēram, tirgotāji 2017. gada laikā sāka izmantot krātuves elastīgā izmantošanas režīma sniegtās priekšrocības un veica balansēšanu ar krātuves palīdzību. Vasaras sezonā, kad dabasgāzes patēriņš ir vairākas reizes mazāks nekā aukstajā laikā, dabasgāze tiek iesūkņēta krātuvē, lai apkures sezonā to piegādātu klientiem Latvijā, Igaunijā, Krievijas ziemeļrietumu reģionā un (mazākos apjomos) Lietuvā. Inčukalna PGK lielākā kapacitāte ir bijusi 4,47 miljardi m³, no kā 2,32 miljardi m³ bija aktīvā jeb regulāri iesūkņejamā dabasgāze. 2017. gadā aktīvās gāzes atlikums Inčukalna PGK iesūkņēšanas sezonas sākumā bija 3,7 TWh un iesūkņēšanas sezonas laikā pazemes gāzes krātuvē iesūkņētās dabasgāzes apjoms 2017. gadā bija 11,3 TWh. Aktīvās dabasgāzes daudzums krātuvē pēc dabasgāzes iesūkņēšanas sezonas noslēguma 2017.gadā bija 15 TWh, jeb 62% no aktīvās gāzes iespējamā apjoma.

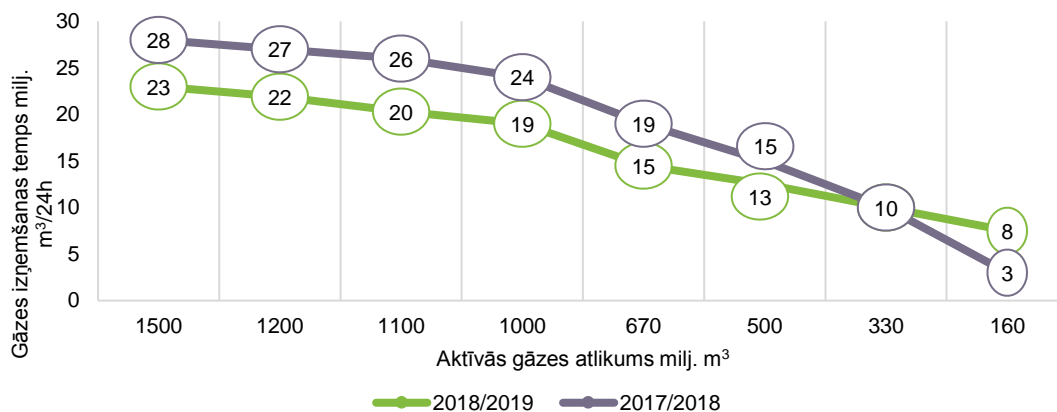

Attēls 19 Aktīvās dabasgāzes daudzums Inčukalna PGK pēc gāzes iesūkņēšanas sezonas noslēgumā (TWh un % no pilnas krātuves)

Krātuves spēja nodrošināt sistēmā nepieciešamās plūsmas ir tieši atkarīga no dabasgāzes atlikuma krātuvē. Dabasgāzes izņemšana no krātuves notiek izmantojot spiedienu starptību, un attiecīgi dienas izņemšanas jaudas ir atkarīgas no krātuves piepildījuma. Krātuves maksimālā izņemšanas jauda 316 GWh/d (30 milj.m³/d) ir pieejama pie aktīvā dabasgāzes apjoma virs 18 TWh. Ja krātuves piepildījums ir mazāks, izņemšanas jauda samazinās atbilstoši krātuves izņemšanas jaudas līknei.

Kā iespējams novērot augstāk norādītajā attēlā, pēdējos divos gados aktīvās dabasgāzes apmērs Inčukalna PGK iesūkņēšanas sezonas noslēgumā ir veidojis aptuveni 60% no iespējamā krātuvē iesūkņējamā dabasgāzes apmēra. Nepietiekamas aktīvās dabasgāzes iesūkņēšana Inčukalna PGK var mazināt krātuves darbību un būtiski ietekmēt turpmāku krātuves darbību.

Pēdējo divu gadu krātuves izņemšanas jaudas līknes norādītas attēlā zemāk.

Attēls 20 Inčukalna PGK izņemšanas apjomu atkarība no dabasgāzes krājumiem

2018. gada 8. maijā MK pieņēma izmaiņas MK 2011. gada 19. aprīļa noteikumos Nr. 312 "Enerģijas lietotāju apgādes un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā", kas nosaka jaunu pienākumu vienotajam pārvades sistēmas un krātuves operatoram nodrošināt dabasgāzes rezerves krātuvē vismaz 3,16 TWh apmērā no iesūkņēšanas sezonas beigām līdz nākamā gada 1. martam. Minētais apjoms noteikts, saskaņā ar Eiropas Apvienotā pētījumu centra (turpmāk – JRC) veikto pētījumu un paredz minētās rezerves izmantošanu līdz 1. martam tikai Latvijas patēriņa nodrošināšanai izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā.

Papildus, Ekonomikas ministrijai ir uzdots izvērtēt rezervju palielināšanas iespējas, kas paredz Inčukalna PGK nodrošināt dabasgāzes rezerves vismaz 4,9 TWh apmērā. Minētie nosacījumi ir spēkā līdz 2022. gada 1. martam.

Inčukalna PGK darbība vienota reģionālā tirgus ieviešanas rezultātā

Līdz ar vienota reģionālā tirgus ieviešanu, tiek prognozēts, ka kopumā Baltijas un Somijas tirgus apvienošana labvēlīgi ietekmes Inčukalna PGK darbību. Apvienotais tirgus neparedz riskus, kuru jau nebūtu esošajos apstākļos, drīzāk nodrošina iespēju Inčukalna PGK pakalpojumu sniegšanai zonas robežās ar mazākām izmaksām, kā arī piekļuvi plašākam gāzes tirgum.

Apvienotajā tirgus zonā starpsavienojumu punkti zaudē tarifu un nominācijas punktu nozīmi, un pārtop par iekšējiem starpsavienojuma punktiem. Tādēļ, lai saglabātu Inčukalna PGK konkurētspēju, pārvades tarifs starpsavienojuma punktā ar Inčukalna PGK būtu jāsamazina līdz nullei. Pretējā gadījumā, lai risinātu gāzes pieprasījuma svārstības, sistēmas lietotājiem ekonomiski izdevīgāk būs izmantot apvienotās sistēmas cauruļvadu piegādes.

Nemot vērā, ka jaunajā tirgus zonā bez Inčukalna PGK nebūs pieejami citi nozīmīgi avoti, kas spētu nodrošināt tirgus elastību (izņemot SDG termināla krātuvi un PSO rezerves), tiek prognozēts, ka reģionālā tirgus apvienošana labvēlīgi ietekmēs Inčukalna PGK darbību.

4.5. DABASGĀZES PĀRVADES SEGMENTA LOMA LATVIJĀ

Dabaszgāzes pārvadi nodrošina Conexus īpašumā esošā maģistrālā dabaszgāzes pārvades sistēma, kuras kopējais garums ir 1 188 km un kas savieno Latvijas dabaszgāzes tirgu ar Lietuvu, Igauniju, kā arī Krievijas ziemeļrietumu reģionu.

Latvijas pārvades gāzesvadi (turpmāk tekstā - PGV) ir Baltijas valstu dabaszgāzes pārvades sistēmas sastāvdaļa. Līdz 2014. gadam visām Baltijas valstīm, tajā skaitā Latvijas Republikai, bija tikai viens gāzes piegādes virziens - no Krievijas. Tomēr pēc Klaipēdas SDG termināļa darbības uzsākšanas 2015. gada 1. janvārī ir pieejamas alternatīvas gāzes piegādes. Esošā dabaszgāzes pārvades sistēma Latvijai dod iespēju saņemt dabaszgāzi no Krievijas pa pārvades gāzesvadiem Valdaja – Pleskava – Rīga un Izborska – Inčukalna PGK, kā arī no Lietuvas.

Dabaszgāzes piegāde virzienā no Pleskavas līdz Rīgai tiek nodrošināta ar diviem paralēliem gāzesvadiem, starp kuriem ir savienojošās līnijas. Pārvades sistēma nodrošina valsts lielāko pilsētu – Rīga, Daugavpils, Aizkraukle, Preiļi, Iecava, Liepāja, Dobeles, Cēsis, Valmiera, Jelgava, Jūrmala, Bauska, Ogre, Jēkabpils, Līvāni, Rēzekne, Saldus apgādi ar dabaszgāzi pilnā apmērā, pastāvot gāzes pārvades un sadales sistēmu savienojošam posmam – gāzes regulēšanas staciju (turpmāk tekstā - GRS) caurlaides spēju rezervēm. Rīga, Jelgava, Valmiera un Jūrmala tiek nodrošinātas ar divpusēju gāzes apgādi caur neatkarīgām GRS.

Latvijas dabaszgāzes apgādes sistēmas pārvades cauruļvadu tīkliem ir trīs starpvalstu savienojumi (dabaszgāzes uzskaites stacijas, norādītas zemāk), kuru jauda pie esošā gāzesvadu stāvokļa ir norādīta tabulā zemāk.

Tabula 3 Dabaszgāzes pārvades sistēmas tehniskās jaudas 2017. gadā (GWh/dienā)

ieejas/izejas punkts	ieejas tehniskā jauda	izejas tehniskā jauda
Inčukalna PGK	246*	178
Kiemenai (LV/LT)	67,6	65,1
Karksi (LV/EE)	0	73,08
Korneti (LV/EE)**	188,5	105

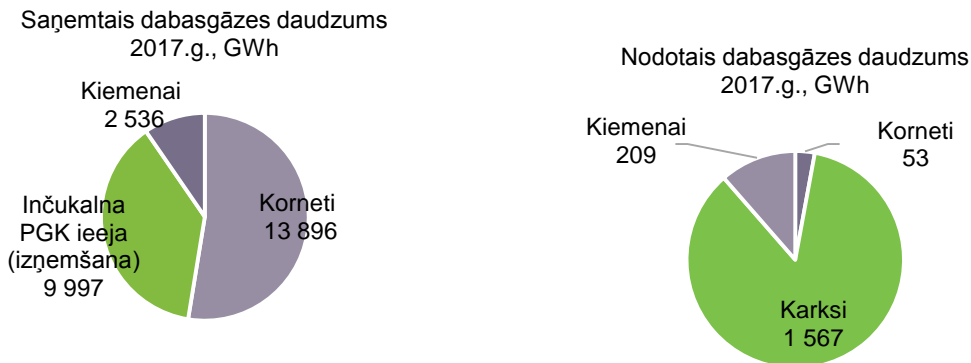
* - tehniskā jauda 2017. gadā pie krātuves piepildījuma 14,98 TWh (62% no maksimālā piepildījuma)

** - ieejas/izejas punktam ir sezonāls raksturs, faktiskā loma – starpsavienojums ar Krievijas Federācijas pārvades sistēmu

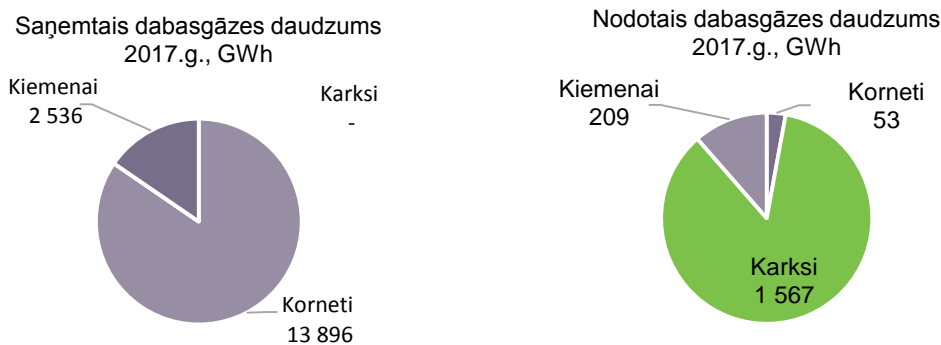
Starpvalstu savienojumi ar Krieviju un ar Lietuvu nodrošina iespēju padot dabaszgāzi abos virzienos – gan uz Latvijas dabaszgāzes apgādes sistēmu, gan no tās, tādējādi nodrošinot dabaszgāzes apgādes drošību Latvijā. Starpvalstu savienojums ar Igauniju pamatā paredzēts dabaszgāzes padevei virzienā uz Igauniju, taču ārkārtas situācijā iespējama dabaszgāzes padeve arī uz Latviju. Izmantojot starpvalstu savienojumu ar Lietuvu, nepieciešamības gadījumā arī iespēja nodrošināt papildus dabaszgāzes piegādes Inčukalna PGK.

2017. gadā kopējais sistēmā pārvadītās dabaszgāzes daudzums bija 18,3 TWh. Vislielākās dabaszgāzes plūsmas Latvijas pārvades sistēmā ir vērojama vasarā, iesūknēšanas sezonas laikā. Ziemas laikā vēsturiski vislielākās plūsmas ir novērotas janvārī un martā. Sekojošos grafikos atspoguļota sistēmas kopējo ieejas plūsmu un izejas plūsmu proporcija.

Ziemas periodā, primārā apgāde tiek organizēta no krātuves. Ziemas mēnešos no krātuves saņemtā dabasgāze sastāda līdz pat 100% no kopējām mēneša ieejām. Izejas punktos uz kaimiņvalstīm (Krieviju, Igauniju un Lietuvu) 2017. gadā kopumā ir nododas 1,8 TWh, kas attiecīgi ir 7% no kopējā izejas punktos no sistēmas nodotā dabasgāzes daudzuma.

Attēls 21 Pārvades sistēmā saņemtais un nodotais dabasgāzes apjoms 2017. gadā (GWh)

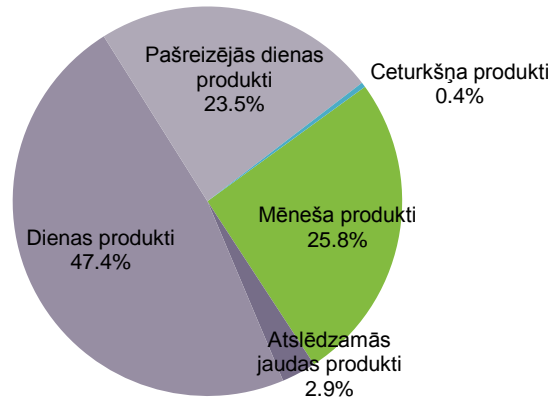
Attēls 22 Pārvades sistēmā saņemtais un nodotais dabasgāzes apmērs pārrobežu starpsavienojumu punktos Kiemenai, Karksi un Korneti 2017. gadā

4.5.1. Conexus piedāvātie produkti

Pārvades sistēmā pēc tirgus atvēršanas tiek piedāvāti dažādu termiņu fiksētas un atslēdzamas jaudas produkti. Conexus piedāvā šādus standarta jaudas produktus – uz gadu, uz ceturksni, uz mēnesi, uz dienu, kā arī tekošās dienas ietvaros. Katrs no šiem produktiem tiek piedāvāts kā nepārtraucams pakalpojums un kā pārtraucams pakalpojums. Latvijā nevienā no ieejas/izejas punktiem netiek prognozēts pieprasījums pēc gada jaudas produktiem dēļ nevienmērīga plūsmu sadalījuma gada laikā. Dažos ieejas/izejas punktos ir pamatoti iegādāties ceturkšņa jaudas produktus, bet lielākā daļa ieņēmumi pārvades sistēmas operatoram tiek prognozēti no mēneša jaudas produktu tirdzniecības.

Produktiem atbilstošie tarifi tika apstiprināti ar kavēšanos un stājās spēkā tikai no 2017. gada 1. jūlija. Latvijā ieviestais tarifu režīms paredz ļoti zemu reizinātājus īstermiņa jaudas produktu tarifiem (īstermiņa reizinātājs), kas nemotivē sistēmas lietotājus savlaicīgi plānot un rezervēt piegāžu nodrošināšanai nepieciešamās pārvades sistēmas jaudas, tādējādi būtiski apgrūtinot pārvades sistēmas operatora dispečerdienestam pārvades sistēmas darbības režīmu efektīvu plānošanu un sadarbību ar kaimiņvalstu operatoriem reģionālās pārvades sistēmas darbības režīmu plānošanā, jo īpaši – augsta pieprasījuma apstākļos.

Aplūkojot zemāk esošo attēlu, redzams, ka lielākoties sistēmas lietotāji izvēlās īstermiņa produktus (vienas dienas vai pašreizējās dienas produktus). 2017. gadā gada un ceturkšņa produkti principā netika iegādāti. Lai motivētu sistēmas lietotājus savlaicīgi plānot un rezervēt nepieciešamās jaudas, kā arī palielinātu to interesi par ceturkšņa un gada produktiem, jaudas produktiem nepieciešams piemērot sezonālos faktorus.

Attēls 23 Conexus piedāvāto produktu apkopojums, 2017. gadā

4.6. IEKŠĒJO UN ĀRĒJO FAKTORU ANALĪZE

Iekšējie faktori

Conexus kā pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram galvenie iekšējie faktori saistīti ar infrastruktūras ekspluatāciju, uzturēšanu un atjaunošanu, kā arī modernu risinājumu pielietošanu Conexus darbības optimizēšanā.

Ārējie faktori

Politiskie – politiskās vides izmaiņu ietekmēti lēmumi, kas var būtiski ietekmēt Baltijas dabasgāzes tirgus darbību, reģiona dabasgāzes patēriņu un pārvades tarifu struktūru.

Likumdošanas – nelabvēlīgi ES vai nacionālās politikas lēmumi attiecībā uz vides rādītājiem, dabasgāzes kvalitāti vai klientu apkalpošanas kvalitāti.

Tehnoloģiskie – modernu tehnoloģiju ieviešanas iespējas, kas sekmētu iekšējās sistēmas diagnostiku, aktīvu pārvaldību, cilvēkresursu un kompetenču attīstību un ilgtspējīgu uzņēmuma darbību.

Sociālie – izmaiņas iedzīvotāju paradumos attiecībā uz dabasgāzes lietošanu.

Demogrāfiskie – iedzīvotāju skaita samazināšanās, kā rezultātā samazinās dabasgāzes patēriņš.

Vides – klimatiskie apstākļi būtiski ietekmē dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmu darbību.

5. CONEXUS DARBĪBA

5.1. AKCIONĀRI, PADOME, VALDE

Conexus ir trīspakāpju pārvaldes funkcija (sk. attēlu zemāk).

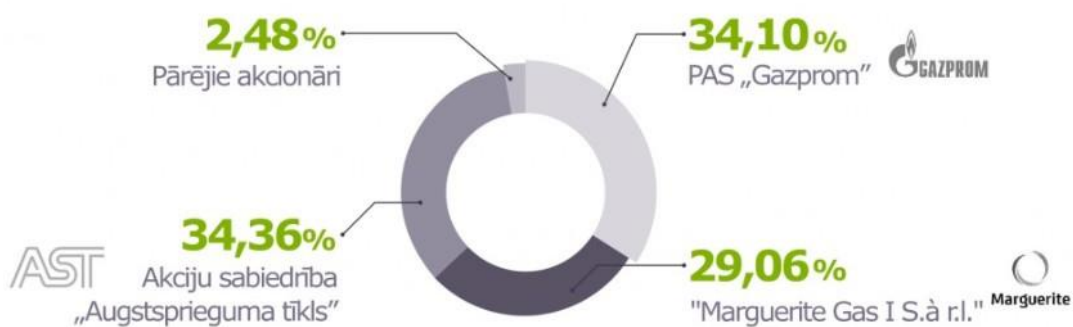

Attēls 24 Conexus pārvaldes struktūra

5.1.1. Akcionāri

Conexus ir slēgta akciju sabiedrība, kuras akcijas 100% apmērā ir vārda akcijas. Kopējais akciju skaits ir 39 786 089 un to nominālvērtība ir 1,00 EUR. Kopējais akcionāru skaits pārsniedz 4,8 tūkstošus, kur 97,52% no kopējā akciju skaita pieder trīs lielākajiem akcionāriem. Akcionāriem ir tiesības uz proporcionālu peļņas daļu, atbilstoši akciju proporcionalitātei. Nevienam no akcionāriem nav īpašas kontroles tiesības vai balsstiesību ierobežojumi.

2017. gadā mainījās Conexus akcionāru struktūra. 2017. gada 15. decembrī Latvijas elektroenerģijas pārvades sistēmas operators AST noslēdza darījumu ar Vācijas enerģētikas uzņēmumu "Uniper Ruhrhas International GmbH" par tam piederošo 18,31% akciju iegādi dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatorā. Savukārt 2017. gada 19. decembrī AST noslēdza darījumu ar SIA "ITERA Latvija" ar tam piederošo 16,05% akciju iegādi dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatorā. Tādējādi AST ir lielākais Conexus akciju īpašnieks un tam pieder 34,36% akciju. Conexus akcionāru struktūra ir norādīta zemāk esošajā attēlā.

Attēls 25 Conexus akcionāru struktūra

5.1.2. Padome

Pārvades un uzglabāšanas operatora padomi ievēlē pārvades un uzglabāšanas operatora akcionāru sapulce. Pārvades un uzglabāšanas operatora padomei ir jābūt pilnīgi neatkarīgai no tirgotāja, kas nozīmē, ka pārvades un uzglabāšanas operatora padomē nedrīkst būt tirgotāja padomes vai valdes locekļi, administratīvo struktūrvienību vadītāji vai paraksttiesīgās personas, tādējādi nodrošinot, ka starp sadales operatoru un tirgotāju nenotiek komercinformācijas apmaiņa. 2018. gadā Conexus padomē ir 7 padomes locekļi.

5.1.3. Valde

Pārvades un uzglabāšanas operatora valdi ievēlē Pārvades un uzglabāšanas operatora padome. Pārvades un uzglabāšanas operatora valdei ir jābūt pilnīgi neatkarīgai no tirgotāja, kas nozīmē, ka pārvades un uzglabāšanas operatora valdē nedrīkst būt tirgotāja padomes vai valdes locekļi, administratīvo struktūrvienību vadītāji vai paraksttiesīgās personas.

Pārvades un uzglabāšanas operatora valde ir jāveido (tai skaitā, nosakot valdes locekļu skaitu un atbildības jomas) tā, lai tiktu nodrošināta vadības kapacitāte, kas vērsta uz attīstību, kā arī, lai nodrošinātu aizvietojamības principu.

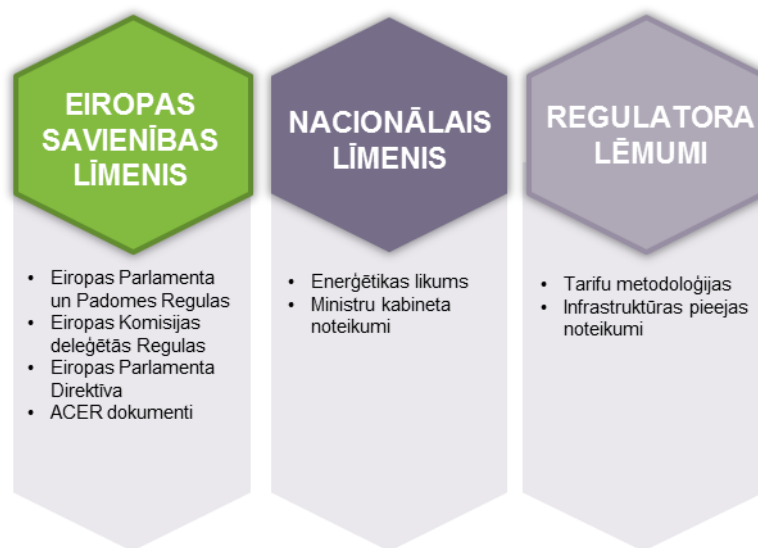
Nemot vērā funkcijas, kas pārvades un uzglabāšanas operatoram ir jānodrošina, valdes locekļu atbildības jomas ir šādas:

- ◆ **Tehniskais virziens.** Šajā virzienā ietilpst tīklu ekspluatācija, iecirkņu vadība, celtniecība, iepirkumi un avārijas dienests.
- ◆ **Administratīvais virziens.** Šajā virzienā ietilpst personāls, juristi, lietvedība, valdes birojs un komunikācija, kā arī sadarbība ar citu valstu pārvades un uzglabāšanas operatoriem.
- ◆ **Finanses un IT.** Šajā virzienā ietilpst IT, grāmatvedība, budžeta daļa un kontrole, kā arī tarifu aprēķināšana.

5.2. TIESISKAIS REGULĒJUMS

5.2.1. Eiropas Savienības līmenis

Dabaspārvades nozare ir regulēta gan ES līmenī, gan nacionālā līmenī. Nacionālā līmenī pārvades un uzglabāšanas sistēmu darbību regulē likumi, Ministru kabineta noteikumi un Regulatora lēmumi.

Attēls 26 Pārvades un uzglabāšanas tiesiskais regulējums

ES līmeņa tiesiskais regulējums veicina dalībvalstīs esošās infrastruktūras integrāciju un līdz ar to vienota tirgus, informācijas aprites un pakalpojuma sniegšanas standartu izveidi. Šis tiesiskais regulējums, it īpaši regulas, ir saistošs visām ES dalībvalstīm un ir arī pamats Conexus izveidei.

ES līmenī dabaspārvades un uzglabāšanas sistēma ir regulēta ar šādiem normatīvajiem aktiem:

- ◆ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabaspārvades iekšējo tirgu;

- ◆ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 713/2009 ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru;
- ◆ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem;
- ◆ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 347/2013 ar ko nosaka Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādnes;
- ◆ Komisijas regula (ES) Nr. 312/2014 ar ko izveido tīkla kodeksu gāzes balansēšanai pārvades tīklos
- ◆ Komisijas regula (ES) 2017/459 ar ko izveido gāzes pārvades sistēmu jaudas piešķiršanas mehānisku tīkla kodeksu un atceļ Regulu (ES) Nr. 984/2013
- ◆ Komisijas regula (ES) 2017/460 ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes pārvades tarifu struktūrām;
- ◆ Komisijas Regula (ES) 2015/703 ar ko izveido tīkla kodeksu par sadarbības un datu apmaiņas noteikumiem;
- ◆ Komisijas īstenošanas Regula (ES) Nr. 1348/2014 par datu ziņošanu;
- ◆ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES par energoefektivitāti.

5.2.2. Nacionālais līmenis

Šajā tiesiskā regulējuma ietvaros tiek noteiktas nodokļu likmes un regulēts gāzes tirgus valsts robežās. Nacionālā līmeņa tiesiskajā regulējumā periodiski tiek veikti grozījumi, lai atspoguļotu Eiropas Savienības direktīvu ietekmi.

Nacionālā līmenī dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēma ir regulēta ar šādiem normatīvajiem aktiem:

- ◆ Būvniecības likums;
- ◆ Enerģētikas likums;
- ◆ Likums par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem;
- ◆ 2006. gada 20. jūnija Ministru kabineta noteikumi nr. 482 "Noteikumi par dabasgāzes pārvades sistēmas operatora ikgadējo novērtējuma ziņojumu".
- ◆ 2014. gada 23. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 839 "Kārtība, kādā nosaka soda naudas apmēru elektroenerģijas un dabasgāzes apgādē";
- ◆ 2017. gada 7. februāra Ministru kabineta noteikumi nr. 78 "Dabasgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi";

5.2.3. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Latvijā dabasgāzes sektoru regulē SPRK. SPRK ir institucionāli un funkcionāli neatkarīgs, pilntiesīgs, autonomas publisko tiesību subjekts, kas realizē sabiedrisko pakalpojumu regulēšanu enerģētikas, elektronisko sakaru, pasta, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un ūdenssaimniecības nozarēs saskaņā ar likumu "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" un regulējamo nozaru normatīvajiem aktiem. Regulators patstāvīgi pilda tam ar likumu nodotās funkcijas un savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem.

Likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" ir noteikts, ka galvenās Regulatora funkcijas ir šādas:

- ◆ Aizstāvēt lietotāju intereses un veicināt sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju attīstību.
- ◆ Noteikt tarifu aprēķināšanas metodikas.
- ◆ Noteikt tarifus, ja nozaru speciālie likumi neparedz citu tarifu noteikšanas kārtību;
- ◆ Licencēt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu vai reģistrēt sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju;
- ◆ Izskatīt strīdus šajā likumā "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" noteiktajos gadījumos un kārtībā;

- ◆ Sekmēt konkurenci regulējamās nozarēs un uzraudzīt sabiedrisko pakalpojumu atbilstību licences nosacījumiem, noteiktām kvalitātes un vides aizsardzības prasībām, tehniskajiem noteikumiem, standartiem, kā arī līgumu noteikumiem;
- ◆ Sniegt regulējamo nozaru atbildīgajām ministrijām pēc to pieprasījuma informāciju un priekšlikumus par sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas jautājumiem;
- ◆ Informēt sabiedrību par savu darbību un arī par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju darbību sabiedrisko pakalpojumu sniegšanā;
- ◆ Pildīt citas funkcijas, kas noteiktas nozaru speciālajos likumos.

SPRK regulē dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmu ar šādiem lēmumiem:

- ◆ 2018. gada 18. jūnija SPRK lēmums nr. 69 “Par akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem”;
- ◆ 2018. gada 7. jūnija SPRK lēmums nr. 60 “Par tiesībām akciju sabiedrībai “Conexus Baltic Grid” noteikt dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifus”
- ◆ 2018. gada 28. maija SPRK lēmums Nr. 1/10 “Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi”.
- ◆ 2018. gada 26. aprīļa SPRK lēmums nr. 47 “Par akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifiem”.
- ◆ 2018. gada 7. februāra SPRK lēmums nr. 1/2 “Grozījumi SPRK 2017. gada 16. marta lēmumā nr.1/7 “Dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika””.
- ◆ 2017. gada 24. augusta SPRK lēmums Nr. 95 “Par kapitāla atdeves likmes noteikšanu dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu projekta izstrādāšanai”;
- ◆ 2017. gada 13. aprīļa SPRK lēmums Nr. 1/16 “Dabasgāzes pārvades sistēmas lietošanas noteikumi”;
- ◆ 2017. gada 16. marta SPRK lēmums Nr. 1/7 “Dabasgāzes uzglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”;
- ◆ 2017. gada 9. marta SPRK lēmums Nr. 1/6 “Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem”;
- ◆ 2017. gada 16. februāra SPRK lēmums Nr. 1/4 “Vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora un dabasgāzes pārvades sistēmas operatora sertificēšanas noteikumi”;
- ◆ 2016. gada 8. decembra SPRK lēmums Nr. 164 “Par kapitāla atdeves likmes noteikšanu dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu projekta izstrādāšanai”;
- ◆ 2005. gada 23. novembra SPRK lēmums Nr. 271 “Par noteikumiem par kārtību, kādā energoapgādes komersants nodrošina lietotājiem publisku pieeju komersanta finanšu informācijai”;

Saskaņā ar tirgus izmaiņām pēdējo gadu laikā SPRK ir apstiprinājis ievērojamu skaitu ar pārvades un uzglabāšanas sistēmu darbību saistītu lēmumu, kā rezultātā dabasgāzes tirgū regulatīvā vide ir neskaidra un mainīga. Nestabila regulatīvā vide rada būtisku ar regulatīvo vidi saistītu risku kā arī mazina dabasgāzes kā energoresursa konkurētspēju.

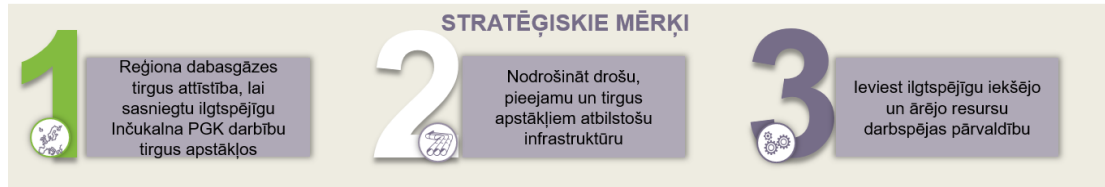
5.3. VĒSTURISKIE DARBĪBAS RĀDĪTĀJI

Tabula 4 Vēsturiskie Conexus darbības rādītāji

	Mērvienība	2017
Kopējais apgrozījums	tūkst. EUR	52 085
Regulētie ieņēmumi	tūkst. EUR	51 444
Ieņēmumi no pamatdarbības	tūkst. EUR	51 444
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	tūkst. EUR	641
Neto apgrozījums	tūkst. EUR	51 444
Pamatdarbības izdevumi	tūkst. EUR	27 121
Materiālu un pakalpojumu izmaksas	tūkst. EUR	13 681
Personāla izmaksas	tūkst. EUR	9 393
Nolietojums, amortizācija un pamatlīdzekļu vērtības samazinājums	tūkst. EUR	18 544
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	tūkst. EUR	4 047
Bruto peļņa	tūkst. EUR	6 420
Finanšu ieņēmumi, neto	tūkst. EUR	225
EBT	tūkst. EUR	6 195
UIN	tūkst. EUR	10 826
Pārskata gada peļņa	tūkst. EUR	17 021
Galvenie darbības rādītāji		
Pārvadātā dabasgāze	Tūkst. GWh	26 468
Aktīvā dabasgāze Inčukalna PGK	Tūkst. GWh	11 806
Dabasgāze Latvijas patērētājiem	Tūkst. GWh	13 147
Maģistrālo gāzes vadu garums	km	1 188
Pārvades segmenta aktīvi (bez naudas līdzekļiem)	tūkst. EUR	183 804
Uzglabāšanas segmenta aktīvi (bez naudas līdzekļiem)	tūkst. EUR	161 298

6. CONEXUS VIDĒJA TERMIŅA STRATĒGIJA

6.1. CONEXUS STRATĒGISKIE MĒRĶI

Attēls 27 Conexus Stratēģiskie mērķi un iniciatīvas

Conexus vidēja termiņa (2019. – 2023. gadam) galvenie mērķi ir saistīti ar trīs jomām: **tirgus attīstību**, **infrastruktūras nodrošināšanu** un **darbības attīstību**. Stratēģiskie mērķi noteikti saskaņā ar Conexus vērtībām, uzņēmuma vīziju un saskaņā ar Conexus misiju – **Veicināt ilgtspējīgu enerģijas tirgus darbību reģionā, nodrošinot uzticamu dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas darbību**.

Conexus stratēģiskās attīstības plānā 2019. – 2023. gadam definētie stratēģiskie mērķi ir šādi:

- ◆ Reģiona dabasgāzes tirgus attīstība, lai sasniegtu ilgtspējīgu Inčukalna PGK darbību tirgus apstākļos;
- ◆ Nodrošināt drošu, pieejamu un tirgus apstākļiem atbilstošu infrastruktūru.
- ◆ Ieviest ilgtspējīgu iekšējo un ārējo resursu darbības pārvaldību.

Līdz ar stratēģiskiem mērķiem, Conexus ir identificējis trīs attīstības vadmotīvus, kas vijas cauri visām plānotajām vidēja termiņa darbībām. Šie attīstības vadmotīvi papildina noteiktos stratēģiskos mērķus un veicina to īstenošanu. Attīstības vadmotīvi ir noteikti šādi:

- ◆ **Digitalizācija.** Conexus darbība tiks vērsta uz tehnoloģiju modernizēšanu, pilnveidi, aktīvu, personāla un finanšu centralizētu pārvaldību, kā arī efektīvu resursu pārvaldes modeļa ieviešanu.
- ◆ **Conexus – Enerģijas kompānija.** Conexus vīzija ir kļūt par uzticamāko enerģijas avotu reģionā, kā rezultātā Conexus pakāpeniski plāno ieviest pakalpojumus ne tikai dabasgāzes, bet arī elektroenerģijas lietotājiem.
- ◆ **Sadarbība ar citiem reģiona pārvades sistēmas operatoriem.** Conexus vidējā termiņā plāno veicināt sadarbību ar citiem reģiona pārvades sistēmas operatoriem, koordinējot operatīvās darbības, kā arī ieviešot periodisku salīdzinošo analīzes sistēmu ar citiem reģiona PSO.

DIGItalizācija	CONEXUS – ENERĢIJAS KOMPĀNIJA	SADRBĪBA AR CITIEM REĢIONA PSO
Conexus darbība tiks vērsta uz tehnoloģiju modernizēšanu, pilnveidi, kā arī aktīvu, personāla un finanšu centralizētu pārvaldību un efektīvu resursu pārvaldes modeļa ieviešanu	Conexus vīzija ir kļūt par uzticamāko enerģijas avotu reģionā, kā rezultātā Conexus pakāpeniski plāno ieviest pakalpojumus ne tikai dabasgāzes lietotājiem, bet arī elektroenerģijas lietotājiem.	Conexus vidējā termiņā plāno veicināt sadarbību ar citiem reģiona pārvades sistēmas operatoriem, koordinējot operatīvās sadarbības darbību, kā arī ieviešot periodisku salīdzinošo analīzes sistēmu ar citiem reģiona PSO.

Attēls 28 Conexus attīstības vadmotīvi

Detalizētāka informācija par stratēģiskajiem attīstības virzieniem un stratēģiskajiem mērķiem aprakstīta zemāk.

Tirgus attīstība

“Reģiona dabasgāzes tirgus attīstība, lai sasniegtu ilgtspējīgu Inčukalna PGK darbību tirgus apstākļos”

Baltijas valstis kopā ar Somiju strādā pie vienota dabasgāzes tirgus izveides, kas varētu nākotnē kļūt par pirmo šāda veida vienotā tirgus reģionu ES. Vienots dabasgāzes tirgus veicinās tirgus likviditāti, mazinās tirgus atkarību no Krievijas dabasgāzes piegādēm, kā arī pavērs jaunas biznesa iespējas gan pārvades sistēmas operatoriem, gan dabasgāzes tirgotājiem. Lai būtu iespējams izveidot vienotu dabasgāzes tirgu nepieciešams harmonizēt pārvades sistēmas lietošanas noteikumus un balansēšanas pasākumus starp dalībvalstīm. Vairāk par reģionālo dabasgāzes tirgu un tā izveidi aprakstīts 4.2. apakšnodaļā.

Šī brīža tirgus apstākļos, kad ir mainīgs un neskaidrs regulatīvais ietvars un plānota vienota reģionālā tirgus izveide, būtiski ir pievērst uzmanību dabasgāzes tirgū notiekošajam, ar tirgus attīstību saistītām darbībām, kā arī veicināt sadarbību ar iesaistītajām pusēm.

Conexus prognozē, ka vienota tirgus izveide labvēlīgi ietekmēs Inčukalna PGK darbības potenciālu, tādēļ viens no galvenajiem mērķiem vienota tirgus apstākļos ir nodrošināt ilgtspējīgu Inčukalna PGK darbību. Lai izvairītos no situācijas, kad Inčukalna PGK tiek iesūknēts nepietiekams aktīvās dabasgāzes apmērs un tiek traucēta Inčukalna PGK darbība, Conexus arī turpmāk plāno piesaistīt jaunus krātuves lietotājus, informējot Somijas un citu kaimiņvalstu tirgus dalībniekus par iespējamajiem Inčukalna PGK piedāvātajiem pakalpojumiem un iespējām.

Kā viena no lielākajām Conexus priekšrocībām ir tas, ka Conexus ir vienots dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas operators un spēj lietotājiem piedāvāt lielāku elastību un izdevīgākus risinājumus. Lai nodrošinātu lietotāju prasības, vidējā termiņā tiks izvērtētas Inčukalna PGK attīstības iespējas un krātuves loma elektroenerģijas ģenerējošo jaudu garantēšanā. Tiek prognozēts, ka nākotnē Inčukalna PGK varētu būt būtiska loma ne tikai kā sezonālai krātuvei un nacionālās un reģionālās apgādes drošības risinājumam, bet arī kā vietējam gāzes piegāžu elastīguma avotam, kas palīdz nodrošināt nepieciešamo atbalstu ģenerējošo jaudu darbības garantēšanai, it īpaši sagaidāmajos elektroenerģijas tirgus apstākļos pēc desinhronizācijas.

Infrastruktūras attīstība

“Nodrošināt drošu, pieejamu un tirgus apstākļiem atbilstošu infrastruktūru”

Drošas infrastruktūras nodrošināšana vienmēr ir bijis pārvades un uzglabāšanas segmentu pamatmērķis. Arī turpmāk būtiski ir nodrošināt drošu, pieejamu un atbilstošu infrastruktūru. Conexus līdzīgi kā citiem kaimiņvalstu pārvades sistēmas operatoriem viena no galvenajām prioritātēm īstenot Eiropas kopējo interešu projektu ieviešanu. Vidējā termiņā plānots īstenot Latvijas – Lietuvas un Latvijas – Igaunijas starpsavienojumu uzlabošanas projektus, kā arī Inčukalna PGK uzlabošanas projektu.

Conexus vidējā termiņā plāno turpināt esošās infrastruktūras tehnoloģisku modernizāciju, tajā skaitā esošās infrastruktūras atjaunošanu. Prioritāra uzmanība sistēmas nepārtrauktai funkcionēšanai tiks veltīta pazemes gāzesvadu cauruļu iekšējai diagnostikai un tās rezultātā atklāto defektu savlaicīgai novēršanai.

Vēsturiski nepietiekamas investīcijas ir ieguldītas digitālo risinājumu ieviešanai pārvades un uzglabāšanas sistēmās. Lai turpmāk būtu iespējams savlaicīgi identificēt un novērtēt sistēmas darbību, plānots izstrādāt tehnisko pārvaldības politiku, kā arī ieviest centralizētu aktīvu pārvaldības sistēmu. Ieviešot aktīvu pārvaldības sistēmu, būs iespējama pilnīga tehniskā ekspluatācijas procesa un parametru kontrole, kā arī sagaidāma aprīkojuma uzticamības paaugstināšana un remontdarbiem atvēlēto izdevumu samazināšana.

Darbības attīstība

“Ieviest ilgtspējīgu iekšējo un ārējo resursu darbības pārvaldību”

Saskaņā ar tirgus attīstības tendencēm būtiski ir pilnveidot uzņēmuma darbību un apmierināt ne tikai esošo un potenciālo klientu vēlmes, bet arī veicināt darbinieku izaugsmi un stiprināt iekšējo resursu vadību.

Vidējā termiņā viens no Conexus galvenajiem mērķiem ir ieviest un nodrošināt ilgtspējīgu iekšējo resursu darbības pārvaldību, nodrošinot gan cilvēkresursu un kompetenču attīstību, gan pārdomātu un ilgtspējīgu investīciju programmu un investīciju piesaisti sistēmas darbības nodrošināšanai, modernizācijai un atjaunošanai. Iekšējo resursu vadības stiprināšanas rezultātā būs iespējams uzlabot iekšējo procesu efektivitāti un veikt darbības optimizēšanu.

Ņemot vērā to, ka vēsturiski nepietiekamas investīcijas tika ieguldītas digitālo risinājumu ieviešanai pārvades un uzglabāšanas sistēmās, Conexus ir vērsts uz tehnoloģiju modernizēšanu un pilnveidi. Vidējā termiņā plānots ieviest centralizētu cilvēkresursu, aktīvu pārvaldības un finanšu vadības sistēmu. Centralizētu informācijas tehnoloģiju sistēmu ieviešana un atjaunošana veicinās efektīvu resursu pārvaldību, kā arī novērsīs iespējamās ar drošību saistītos riskus.

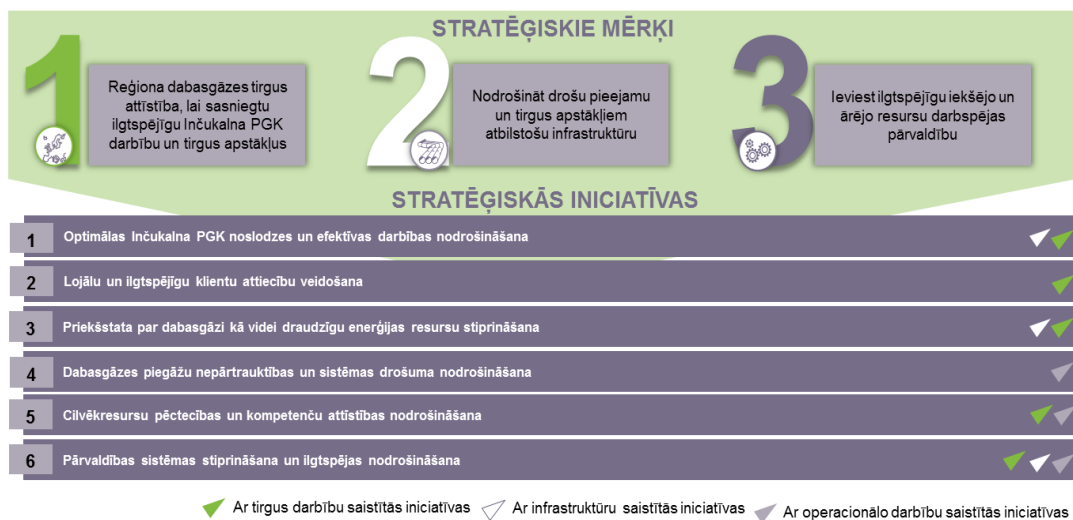
- ◆ **Cilvēkresursi.** Conexus viena no lielākajām vērtībām ir lojāli un profesionāli darbinieki. Lai nodrošinātu darbinieku izaugsmi un pilnveidi, Conexus plāno realizēt darbinieku apmācības atbilstoši nepieciešamajām kompetencēm. Papildus, Conexus plāno izstrādāt darbinieku kompetenču vadības plānu, ar kura palīdzību būtu iespējams identificēt darbinieku stiprās jomas un precīzāk noteikt katram darbiniekam nepieciešamās apmācības.
- ◆ **Iekšējo resursu vadība.** Conexus darbības nodrošināšanā būtiska ir efektīva iekšējo resursu vadība. Lai to būtu iespējams nodrošināt, vidējā termiņā Conexus plāno izstrādāt pārvaldības un uzraudzības procesu politikas, kā arī ieviest centralizētu pārvaldības sistēmu. Papildus Conexus kopā ar citiem pārvades sistēmas operatoriem plāno izveidot vienotu salīdzinošās analīzes sistēmu, tādējādi nodrošinot efektīvāku informācijas apriti un darbības sinhronizēšanu.
- ◆ **Finanšu resursu vadība.** Vidējā termiņā Conexus plāno nodrošināt ilgtspējīgu investīciju piesaisti, optimālas izmaksu bāzes uzturēšanu, kā arī ilgtspējīgu dividendu politiku.

6.2. STRATĒGISKĀS INICIATĪVAS

Vidējā termiņā (2019. – 2023. gadam) Conexus plāno ieviest vairākas nozīmīgas izmaiņas, kas saistītas gan ar digitālo risinājumu ieviešanu, gan vienota reģionālā tirgus izveidi, gan arī ar uzņēmuma kopējo attīstību.

Lai būtu iespējams ieviest izmaiņas un īstenot noteiktos vidēja termiņa stratēģiskos mērķus, Conexus ir noteicis sešas stratēģiskās iniciatīvas. Šīs iniciatīvas ir šādas:

- 1) Optimālas Inčukalna PGK noslodzes un efektīvas darbības nodrošināšana;
- 2) Lojālu un ilgtspējīgu klientu attiecību veidošana;
- 3) Priekšstata par dabasgāzi kā videi draudzīgu enerģijas resursa stiprināšana;
- 4) Dabasgāzes piegāžu nepārtrauktības un sistēmas drošuma nodrošināšana;
- 5) Cilvēkresursu pēctecības un kompetenču attīstības nodrošināšana;
- 6) Pārvaldības sistēmas stiprināšana un ilgtspējības nodrošināšana.

Attēls 29 Conexus stratēģiskās iniciatīvas

Detalizēta informācija par stratēģiskajām iniciatīvām un veicamajām darbībām norādīta zemāk.

Tabula 5 Conexus stratēģiskās iniciatīvas un veicamās darbības

	Stratēģiskā iniciatīva	Plānotās darbības
1	Optimālas Inčukalna PGK noslodzes un efektīvas darbības nodrošināšana	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Krātuves tehnisko parametru attīstība un pielāgošana tirgus pieprasītajiem pakalpojumiem; ♦ Baltijas vienotā tirgus operatīvās sadarbības koordinācijas stiprināšana; ♦ Ilgtspējīga Inčukalna PGK biznesa modeļa nodrošināšana, informējot un noslēdzot līgumus ar krātuves lietotājiem.
2	Lojālu un ilgtspējīgu klientu attiecību veidošana	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Klientu tehnisko prasību izpildīšana; ♦ IT risinājumu nodrošināšana biznesa vajadzībām.
3	Priekšstata par dabasgāzi kā videi draudzīgu enerģijas resursu stiprināšana	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Sadarbības ar iesaistītajām pusēm veicināšana un Conexus tēla veidošana; ♦ Korporatīvās sociālās atbildības nodrošināšana, tādējādi veicinot uzņēmuma ilgtspējīgu attīstību; ♦ Tirgus attīstības veicināšana, tajā skaitā vienota VTP, biržas un Vienotas reģionālās zonas izveides veicināšana, kā arī dabasgāzes kā energoresursa stiprināšana.

Tabula 7 Riska varbūtības novērtējums.

Klasifikācija	Varbūtība	Iespējamība	Skaidrojums
A	Ļoti maz ticams	0-10%	Mazticams, ka iestāsies nākamo 5 gadu laikā
B	Maz ticams	10-33%	Iespējams, ka iestāsies nākamo 3-5 gadu laikā
C	Iespējams	33-66%	Iespējams, ka iestāsies nākamo 2-3 gadu laikā
D	Ļoti iespējams	66-90%	Iespējams, ka iestāsies nākamo 24 mēnešu laikā
E	Gandrīz noteikti	90-100%	Ticams, ka iestāsies nākamo 12 mēnešu laikā

Tabula 8 Risku matrica

Riska līmenis	Krāsa	Ietekme/ Varbūtība	I	II	III	IV	V
Ļoti zems		A	Ļoti zems	Ļoti zems	Ļoti zems	Zems	Zems
Zems		B	Ļoti zems	Zems	Zems	Vidējs	Vidējs
Vidējs		C	Ļoti zems	Zems	Vidējs	Augsts	Augsts
Augsts		D	Zems	Vidējs	Augsts	Ļoti augsts	Ļoti augsts
Ļoti augsts		E	Zems	Vidējs	Augsts	Ļoti augsts	Ļoti augsts

Zemāk esošajā tabulā norādīti galvenie identificētie riski, kuru riska līmenis ir novērtēts kā augsts vai kritisks.

Tabula 9 Identificētie riski

Nr.	Atbilstošais stratēģiskais mērķis	Riska nosaukums	Riska skaidrojums	Riska novērtējums		
				Ietekme	Varbūtība	Riska līmenis
1	Infrastruktūra	Enerģētikas krīzes risks	Inčukalna PGK papildījums neļauj veikt sistēmā prasītās piegādes, kā rezultātā ziemas sezonā nav iespējams apgādāt Latvijas patērētājus ar pietiekamu dabasgāzes apjomu	Kritiska	Ļoti iespējams	Kritisks risks
2	Infrastruktūra	Krātuves darbības risks	Samazinās krātuves spēja iesūkņēt un izsūkņēt dabasgāzi, dēļ nepietiekamas krātuves noslodzes.	Kritiska	Iespējams	Augsts risks
3	Infrastruktūra	Risks starpsavienojuma punktos	Starpsavienojuma punktos (Karksi, Korneti, Kiemenai) netiek saņemts prognozētais dabasgāzes apjoms (vidēja riska lielumā)	Vidēja	Ļoti iespējams	Augsts risks
4	Darbības	EU finansējuma risks	Risks, ka kapitālieguldījumu realizācijai netiek saņemts prognozētais EU finansējums, vai finansējums tiek atteikts projekta realizācijas laikā, kas rada neplānotu RAB un tarifu pieaugumu.	Kritiska	Ļoti iespējams	Kritisks risks
5	Darbības	Sertifikācijas risks	Risks, ka SPRK lēmums par sertifikāciju ir negatīvs, un rada sabiedrībai finanšu zaudējumus (max 10% no apgrozījuma)	Kritiska	Ļoti iespējams	Kritisks risks
6	Darbība	Personāla risks	Sabiedrībai nav pieejami darbinieki vai to kompetences ir nepietiekošas, lai nodrošinātu pamatdarbības procesu veikšanu, radot apdraudējumu mērķu sasniegšanai	Vidēja	Ļoti iespējams	Augsts risks
7	Darbības	Jaunu IT projektu ieviešanas risks	Risks, ka ieviešot jaunus IT risinājumus netiek sasniegti noteiktie efektivitātes rādītāji, un tā rezultātā tarifi kādam no segmentiem jāpalielina par 5%-15% vai netiek sasniegti noteikti projekta mērķi	Vidēja	Ļoti iespējams	Augsts risks
8	Darbības	Finansējuma nepieejamības risks	Risks, ka uzņēmumam nav pieejami finanšu resursi, lai segtu plānotos kapitālieguldījumus, vai refinansētu iepriekšējos aizņēmumus	Kritiska	Iespējams	Augsts risks
9	Darbības	Aktīvu vērtības samazinājuma risks	Risks, ka sabiedrībai jānoraksta aktīvu vērtība dēļ izmaiņām tarifu metodikās vai izmaiņām krātuves kopējā regulācijas režīmā.	Kritiska	Iespējams	Augsts risks
10	Tirgus	Krātuves regulācijas risks	Tiek pieņemts lēmums, ka krātuves pakalpojumi nav regulējams darbības veids.	Augsta	Ļoti iespējams	Kritisks risks
11	Tirgus	Sezonālās cenas risks	Nelabvēlīga ziemas-vasaras cenu starpība (Winter –Summer spread), kā rezultātā samazinās lietotāju pieprasījums pēc dabasgāzes uzglabāšanas Inčukalna PGK	Augsta	Ļoti iespējams	Kritisks risks
12	Tirgus	Viena piegādātāja risks	Risks, ka krātuves papildījumu līdz 18TWh var sasniegt tikai ar RU piegādēm, kas palielina neprognozējamību iesūkņēšanas termiņos	Augsta	Ļoti iespējams	Kritisks risks
13	Tirgus	Reģiona tirgus risks	Tiek izveidots tāds reģionālais tirgus, kas pēc apjoma nepietiek, lai nodrošinātu krātuves papildījumu līdz 18 TWh (nav ne Somija; ne Lietuva)	Kritiska	Iespējams	Augsts risks

Nr.	Atbilstošais stratēģiskais mērķis	Riska nosaukums	Riska skaidrojums	Riska novērtējums		
				Ietekme	Varbūtība	Riska līmenis
14	Tirgus	Tarifu risks	SPRK apstiprina tarifus, kas nesedz izmaksas (nenodrošina ilgtspējīgu darbību) vai neatbilst tirgus vajadzībām	Augsta	Iespējams	Augsts risks
15	Tirgus	Enerģētikas politikas risks	Valsts vai Eiropas politikas izmaiņas, kas veicina atjaunojamo resursu attīstību un samazina dabasgāzes kā resursa konkurētspēju	Augsta	Iespējams	Augsts risks

Lai uzņēmums nodrošinātu risku vadības sistēmu, atbilstoši izstrādātajam risku vadības plānam tiek realizēti šādi pasākumi:

- ◆ Risku klasifikācija un risku pieejamības līmeņu un iesaistīto darbinieku uzdevumu noteikšana;
- ◆ Risku identificēšana un analīze;
- ◆ Risku nozīmības noteikšana atbilstoši novērtējumam (varbūtībai un ietekmei);
- ◆ Risku pārvaldības stratēģijas izveide (riska mazināšana, riska sadalīšana, riska pieņemšana);
- ◆ Risku pārvaldības plāna sagatavošana, ieviešana un uzraudzība;
- ◆ Risku pārvaldības uzraudzības ziņojuma sagatavošana un augstākās vadības informēšana par ieviestajiem risku pārvaldības plāna pasākumiem.